

▼ TUNŠKI GLAS

Leto 4, Štev.: 1
december 1998

Vesele
Božične praznike
in

Srečno novo leto 1999
Vam želi uredniški odbor!

UREDNIKOV KOTIČEK

Pred nami je že četrti izvod Tunškega glasa, ki je kar obsežen in dokazuje, da ste ga sprejeli kot svoj oziroma naš časopis. Veseli me, da z veseljem primete za svinčnik in napišete prispevek o kraju in ljudeh v njem, svojih dogodivščinah ali samo lepih spominih. Prepričan sem, da je med nami še veliko neizrečenih oziroma nenapisanih zgodb, zato je sedaj prilika, da zberete pogum in napišete. Ko boste prebrali to številko, boste gotovo odkrili kup pomanjkljivosti. Dnevi okrog Božiča in Novega leta so kot naročeni za tovrstne pogovore, zraven pa še zimski čas in dejstvo, da smo stopili v zadnje leto tega tisočletja. Vse to je razlog, da izbrskamo iz pozabe kaj zanimivega, kar nas je nekoč povezovalo ali veselilo.

Napišite vse, hvaležni Vam bomo vsi prejemniki tega časopisa in tudi.

Uredniški odbor

TUNŠKI GLAS

Glasilo krajanov KS Tunjice. Izhaja 1 krat letno v nakladi 300 izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjstva KS Tunjice. Cena 1 tolar.

Uredniški odbor:

Pavle Juhant, Urša Klemenc, Ivan Nograšek, Tone Palčič - lektor, Joži Petek in Valentin Zabavnik.

Glavni in odgovorni urednik:
Valentin Zabavnik

Naslov uredništva:
Košiše 16, Kamnik

Tisk:
Tiskarna Vovk d.o.o., Kamnik

Priprava za tisk:
Studio Dataprint d.o.o., Kamnik

POROČILO O DELU SVETA KS V LETU 1998

Navada je, da se konec leta nekoliko ozremo nazaj, na leto, ki smo ga preživeli. Tudi v svetu KS se moramo zamisliti, kaj nam je uspelo, katere pa so ostale neizpolnjene želje ali načrti za naprej.

Srečanje dveh županov, g. Franca Čebulja in g. Toneta Smolnikarja, ob slovesni otvoritvi ceste Laniše - Sidraž.

Takoj v začetku leta smo imeli slovesno otvoritev, kot zaključek nekega dolgega procesa, ki se je začel pred 12 leti. V letu 1998, 24. aprila, smo dočakali trenutek, ki smo ga mnogi težko pričakovali. To je bila otvoritev zadnjega odseka ceste proti Lanišam. V ta projekt je bilo vložena res veliko truda vseh prizadetih, tako krajanov Tunjic, ki to cesto

vsakodnevno uporabljajo, kot veliko razumevanje občine in občinskih svetnikov.

Prizadevanje v isto smer je bilo uspešno zaključeno na odseku ceste proti Komendi. Tudi na tem področju so se pričela obsežna dela za modernizacijo ceste že pred mnogimi leti. V letošnjem letu so bila prizadevanja nagrajena

Na meji med obema občinama...

z asfaltno prevleko 450 m ravninskega dela ceste od mostu pod Ulčarjem proti Komendi. Mnogi ste se vprašali, zakaj se ni začelo od Mohta, saj vsako močnejše deževje skoraj onesposobi ta klanec za ves promet. Vzrok je v tem, da je to plazovito področje, vendar upam, da bo tudi ta del ceste prišel na vrsto in dobil sodobno prevleko. S tem bo tudi vsa Prevala postala bolj umirjena, saj se bo voda lahko kontrolirano odtekala. Velja pa še vedno stari pregovor o potrpljenju.

Med temi dvema, na zunaj vidnimi hvalevrednimi modernizacijami na cestnem področju, pa se je v KS Tunjice delalo predvsem pri pripravi dokumentov za izgradnjo pokopališča, ker obstoječe postaja premajhno, saj okoli 60 novejših hiš v Tunjicah nima svojega groba. Dogovori o nakupu zemlje so potekali relativno hitro in za vse stranke v postopku sprejemljivo. Istočasno so tekli postopki za urejanje ostale dokumentacije, ki je potrebna za pričetek del. Po obstoječem načrtu, za katerega smo že pridobili gradbeno dovoljenje, bo prostora za 73 grobov, delno klasičnih, nekaj žarnih. Na preostanku kupljene zemlje pa bo možno pridobiti še okoli 50 grobov, vendar v doglednem času to verjetno ne bo potrebno. Pokopališče se bo gradilo postopoma. Prva terasa naj bi bila zgrajena že letos, vendar zaradi poplav drugod po Sloveniji vsa gradbena mehanizacija dela na odpravljanju posledic te naravne katastrofe. Nekaj pa je bilo vendarle narejenega. Na

Upajmo, da tudi cesto proti Komendi čakajo lepši časi.

krajevno običajen način, "udar- niško", smo podrli drvarnico, ki že dolgo ni služila svojemu namenu in bo odstopila prostor prvi terasi novega pokopališča. Tudi tukaj smo na začetku velikega projekta, ki bo trajal več let.

Ravno tako je bil urejen ko- tiček pod stopniščem, ki je bil rastišče plevla, lapuha in osata. Upamo, da bodo po- sajani grmički zadušili plevel in bo vhod na božjo njivo postal lepši in bolj urejen. Streha "tu- tenkamre" na pokopališču je bila ojačana z zaščitno ploče- vino, da omet ne bo še naprej

Pri »udarniških« akcijah je vedno veliko prisotnih, zato je delo še prijetnejše.

Začeli smo z urejanjem oko- lice parkirišča in pokopališča. Nekaj zavzetih vrtnarjev smo se par dni ukvarjali s kamnitim, s trnjem in srobotom zaraščenim bregom, katerega smo zasadili z lepimi cvetočimi in trajno ze- lenimi grmovnicami. Veselimo se pomladi, ko bi morali gr- mički prvič zacveteti v različnih barvah.

odpadal. Posebej pohvalno je, da je bilo delo izvršeno samo- iniciativno, ko se je eden od članov sveta naveličal poslu- šati, kaj bi morali še narediti.

Za takšen skupni razvoj kraja smo se odločili na referendu- mu za samoprispevek, ki je bil 10. maja letos. Visoka udeležba in odstotek v prid izglasovane-

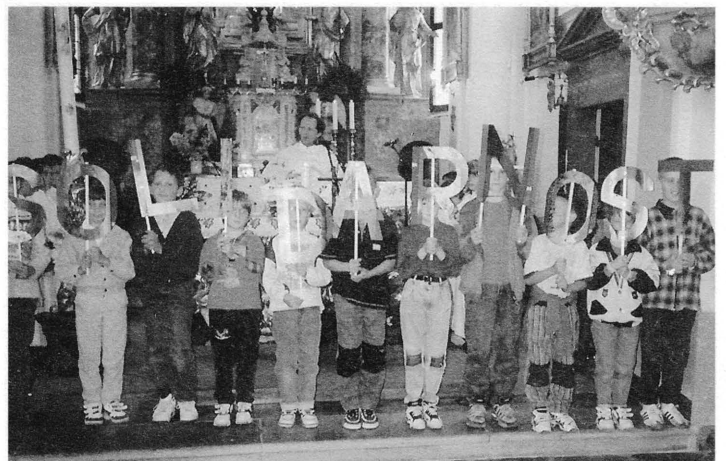

Tudi za ureditev okolice parkirišča, je bilo potrebno veliko pridnih rok in vrtnarskih nasvetov.

mu samoprispevku, v katerem se odraža vaše zaupanje in pri- pravljenost, nam nalaga veliko moralno obveznost, da bomo z zbranimi sredstvi skušali rešiti vsaj nekaj problemov, ki kar kričijo po čimprejšnji rešitvi.

Nismo pa ostali samo pri ko- munalnem urejanju kraja, am- pak smo želeli podpreti tudi druge dejavnosti, ki so po- membne za življenje in utrip kraja. Pomagali smo pri leto- vanju otrok v letni šoli v naravi. S sponzorstvom podjetja Elektronček d.o.o. iz Šmarce nam je uspelo pridobiti skro- men računalnik, ki naj bi naše osnovnošolce s prvimi koraki povedel v svet računalništva. Sodelovali smo pri pripravi krajevnega praznika. Našim društvom: Gasilskemu društvu in Tunjiškemu oktetu smo na- menili simbolično pomoč kot odškodnino za veliko prostih

Eden teh je kanalizacija. Tu- di na tem področju smo še čisto na začetku poti, za katero ne moremo vedeti, koliko časa bo trajala. Je pa nujna, celo zelo nujna. V letošnjem letu je strokovna služba občine pri- pravila idejni projekt, katerega ste si lahko ogledali na zboru krajanov.

»SOLIDARNOST« - vedno z velikimi črkami.

Tudi barvanje ograje sodi k pripravam na krajevni praznik.

ur, ki so jih namenili v korist kraja. Nismo pozabili na narodne noše, ki vztrajajo pri ohranitvi prelepih starih oblačil in običajev in so nas zastopali v povorki narodnih noš v Kamniku. Z velikim veseljem smo skupaj s člani RK obiskali naše najstarejše krajanke. Društvu za ohranitev starih običajev smo namenili nekaj sredstev za pripravo Miklavževanja.

Naša stalna naloga pa ostaja vzdrževanje in urejanje našega skupnega premoženja: skrb za notranjost in opremo mrliške vežice, urejanje okolice, košnja, zasaditev rož, posipanje pokopališča, skrb za spomenik žrtvam vojne in še in še mnogo

majhnih in nevidnih skrbi, katere člani sveta s pomočjo krajanov opravljamo za skupno dobro.

Še ena pomembna odločitev je bila sprejeta v letošnjem novembru. Izvedene so bile volitve v krajevne svete za naslednja štiri leta. V Tunjicah so bili izvoljeni naslednji člani: Joži Petek, Ivan Nograšek, Valentin Zabavnik, Marjan Torkar, Tončka Golob, Janez Stele in Tone Podjed.

Na tradicionalni lokostrelski tekmi v okviru krajevnega praznika je bil letos podeljen že tretji POKAL TUNJIC.

V imenu vseh in v svojem imenu vsem krajanom Tunjic želim že naprej dobre medsebojne povezanosti in sodelovanja ter obilo osebne sreče in zadovoljstva v letu, ki je pred nami.

za svet KS Tunjice
Joži Petek

NE KAM, AMPAK H KOMU NAJ GREMO!

Celo Jezus Kristus kot glava apostolov, se je nekoč vznevoljil, ko so mu rekli - dobri učenik. Zato učencem odvrne: "Kaj me imenujete dobrega, le eden je resnično dober, Bog." Hotel je reči, da vso svojo bit dobiva in prenaša iz Boga in Zanj. Zato more kasneje reči - Jaz in Oče sva eno in kdor vidi mene, vidi Očeta. In čeprav izhaja iz Očetovega naročja, ni ljubosumno skrival enakosti z Bogom, ampak je postal podoben ljudem, celo podobo hlapca je vzel nase. Iz izničenja se je učil pokorščine in iz ponižanja prešel v svojo slavo in polnost luči in življenja. Učlovečenje Boga je zato delež, ki ga je Bog skrnil v vsakega človeka, v katerem iščemo dobro in oproščamo zlo. To je storil najprej On sam s svojim učlovečenjem.

V božični skrivnosti sprejemamo nase ta dvojni delež. Delež lastne narave, ki je sama v sebi prepuščena smrti, grehu, postavi "oko za oko", in delež postave iz milosti, po kateri se prerajamo za bogu podobnost. Ko v sebi odkriješ podobo božjega, boš moral to podobo sprejeti in spoštovati v bližnjem. In dokler milost ne bo

zmagovala nad nevero, toliko časa bo svet prepuščen postavi greha in smrti.

Želim Vam, da bi se čim večkrat ustavili v skrivnosti božiča, ki odpravlja odtujenost človeškega rodu in ga zaznamuje z upanjem ponovnega rojstva iz Duha, Resnice in Svobode za resnično Dobro. Vesele praznike Vam želim

Pavle

Naš župnik Pavle je letos praznoval štirideseti rojstni dan.

TUNJICE - DEŽELA SADJA ALI SADJARSKA VAS.

Dipl. ing. agr. g. Marko Babnik, predsednik sadjarskih društev Slovenije, nas je navdušil za sadjarstvo.

23. januarja letošnjega leta je Krajevna skupnost Tunjice organizirala sadjarsko predavanje dipl. ing. agronomije gospoda Marka Babnika. Priznani strokovnjak, ki je obenem predsednik sadjarskih društev Slovenije, je s svojim predavanjem navdušil prisotno občinstvo. V polni dvorani so živahni poslušalci predavatelju zastavili kopico zanimivih vprašanj, pretežno o sadjarstvu in kmalu smo skupaj prišli do spoznanja, da je takšno področje kot je sadjarstvo, za Tunjice tolikšnega pomena, da je potrebno ustanoviti društvo, kar se je v resnici kmalu tudi zgodilo.

Ob ustanovitvi društva je bilo prisotnim znano večinoma to, da smo stopili na pot teoretičnega in praktičnega učenja in da bo ta pot kar dolga,

saj smo se znašli pred veliko goro dela, katero bo treba osvojiti, da bomo vsaj nekoliko povrnili ugled nekdanj uspešni gospodarski panogi v Tunjicah, po kateri je vas zaslovela daleč naokrog in za vedno ostala na sadjarskem zemljevidu Slovenije.

Vrnimo se v naše sadovnjake in vrtove. Kjerkoli v naši vasi se ustavimo in se ozremo naokrog, povsod nas obdaja različno staro drevje, ki nas, kot živa vez s preteklostjo povezuje s tistimi, ki so ta drevesa častitljive starosti posadili. Poskušajmo se z mislimi preseliti v čas, ko so naši predniki ta drevesa sadili in nam sedanjemu rodu še vedno dajejo vsakoletni pridelek. Vmes so bile vojne, viharji, hude zime z obilo snega, razne bolezni, ki so

napadale tudi ta drevesa in kdove kaj še so doživeli ti nemi sopotniki in stražarji našega bivanja v Tunjicah.

Pogosto se zastavlja vprašanje starosti posameznih dreves v Tunjicah, pa nam tega seveda ne bo mogel nihče natančno odgovoriti, verjetno pa bi držala približna ocena blizu 200 let. To sovпада prav v obdobje življenja začetnika naprednega sadjarstva na Slovenskem, župnika Franceta Pirca, ki je bil rojen v Godiču. Ta župnik je na svojem posestvu posadil jabolka, hruške in orehe. Cepil je nad 700 različnih jabolčnih in hruškovih sort. Divjake je cepil s cepiči ki so mu jih pošiljali iz tujine in tako dobljene cepljenke je potem brezplačno razdeljeval. Prav zaradi njegovih zaslug podeljuje strokovno sadjarsko društvo Slovenije priznanje Franca Pirca

kot najvišje sadjarsko priznanje.

Župnik France Pirc je leta 1830 izdal knjigo Kranjski vertnar, v kateri je spodbujal bralce z besedami: "Prizadevajte si tedaj gospodarji, da zasadite vse pripravne prostore z žlahtnim drevjem, ker tedaj boste uživali ne le vi sami veliko-dobička, ampak tudi vaši otroci, ki vam bodo nekoč hvaležni."

Za to obdobje že lahko trdimo, da se je v Tunjicah zelo razmahnilo sadjarstvo, saj je znano, da je pri Sušaku nastala velika drevesnica, ki je oskrbovala daleč naokrog kmete s kvalitetnimi sadikami, meščane pa z dobrim sadjem. Da je bila ta drevesnica res velika in pomembna, nam pove ohranjen zapis iz leta 1852 v Novicah, katere je urejal Janez Bleiweis. Iz denarja, ki so ga

Priznani kartograf g. Selan je narisal tudi takšen zemljevid iz katerega je razvidna prevladujoča panoga v Tunjicah.

Praktični prikaz obrezovanja breskve marca letos.

Nove podružnice

Dopis iz Tunjic. V nedeljo, 24. januarja, je bil v Tunjicah ustanovni občni zbor SVD za Tunjice, katerega se je udeležilo nad 40 fantov in mož, sadjarjev, ki se zanimajo za napredek sadjarstva. V podružnico se je vpisalo 15 članov sadjarjev in si izvolilo za predsednika agilnega društvenega delavca g. Zabavnika Franca, ki je največ pripomogel do ustanovitve. Če pomislimo, da je v kraju samem nad 4000 jabolčnih in hruševih dreves, ki so potrebna umnega oskrbovanja, in da bo treba še mnogo dreves na novo zasaditi, potem je bila ustanovitev sadjarske podružnice gotovo potrebna. Podružnica je takoj prve dni svojega obstoja naročila potom županstva od banovine 215 jabolčnih in hruševih dreves. Vendar je to šele skromen začetek. Člani kažejo obilo zanimanja za povzdigo sadjereje in ima zaradi tega podružnični odbor v načrtu, da omogoči interesentom praktični tečaj škropljenja. Sicer je sadjereja v Tunjicah že stara in hoče novo ustanovljena sadjarska podružnica že započeto delo samo nadaljevati. Naročenih drevesc je največ vrste Ontario in prevladuje vtis, da bo ta sorta nadomestovala našo, nekdanjo priljubljeno in priznano kanadko (liberman). Kako nam bodo kaj rožice cvetele, sporočimo drugičkrat.

Dopis iz Tunjic za knjigo SADJAR IN VRTNAR, leta 1937.

prejemale od države, so kmetijske družbe nagrajevale najprizadevnejše sadjarje. Od leta 1841 je podeljevala Kranjska kmetijska družba medalje za uspehe na področju podelžskega sadjarstva.

Novice so pisale med drugim takole:

"Gregor Sedušak v Tunjicah hišna številka 1, pol ure od Kamnika, ki je tudi od kmetijske družbe, srebrno svetinjo za pridno sadjerejo prejel in v poslednji sadni razstavi posebno veliko prav lepiga in dobriga sadja na ogled postavil (poglej Slovenskiga vertnarja). Dobi se pri njem žlahtnih jabelčnih in hruševih drevesc 2 in 3 leta starih, po 10, 12 in 15 krajc. Tudi nekatere češnjeve in češpljeve drevesa ima na prodaj.

Ker se je letos veselje do toliko dobrotljive sadjereje povsod neizrečeno oživilo in se sila pogostoma po sadnih drevesih poprašuje, bo marsikterimu gospodarju ustrezno zvediti za dobre drevesa, ki jih ima Sedušak. Škoda le, ker brati in pisati ne zna, da ne ve ravno vsaciga drevesa po pravim imenu imenovati; veliko jih pa vunder prav imenovati ve."

Gregor Sedušak je srebrno svetinjo prejel 1848 leta in je ena prvih, ter s tem najstarejših na Slovenskem. Njegovo delo je nadaljeval sin Mihael, ki je tudi prejel srebrno svetinjo kar priča tudi medalja, ki jo hranijo pri Sušaku (glej knjigo Toneta Palčiča, Tunjice, stran 50). Žal je njegovo delo končala nasilna smrt, vendar lahko rečemo, da še danes na marsikateri kmetiji v Tunjicah in okolici raste

hruška ali jablana, vzgojena v Sušakovi drevesnici. Takratna država Avstro-Ogrska je veliko vlagala v sadjarstvo na območju današnje Slovenije, saj so bili tu ugodni pogoji, pridelke pa so izvažali v zahodno in predvsem severno Evropo, kjer je sadja primanjkovalo, kar se dogaja še danes. Toda z razpadom Avstro-Ogrske monarhije je današnja Slovenija izgubila pomemben evropski trg. Prodaja preko Karavank ni bila več mogoča, na ozemlje kraljevine Jugoslavije, kamor smo po novem spadali, pa ni bila več tako ugodna kot nekdanja v prejšnji skupnosti.

Pa se vrnimo spet v Tunjice. Posebno velik pečat sadjarstvu je vtisnil župnik Jakob Razboršek, ki je služboval tukaj od leta 1912 do leta 1938. Ves se je posvetil garaškemu delu v svoji drevesnici na Prevalji.

Nesebično je razdajal cepljenke od hiše do hiše. Sam jih je sadil in pri tem učil kmete potrebnega znanja pri nadaljni vzgoji dreves. Prenekatera kmetija je prav po njegovi zaslugi v poznejših letih takoj po prvi svetovni vojni, ko je bilo večkrat hudo kot dobro, lažje živela prav zaradi sadja, ki je obilo rodilo in s tem blažilo lakoto in pomanjkanje. Župnik Jakob Razboršek je bil obenem tudi podpredsednik sadjarskega društva Kamnik in je tudi sicer deloval na širšem prostoru kranjske dežele, saj so se z njegove drevesnice v Tunjicah oskrbovale kmetije vse do škofje Loke. Po vasi je navduševal mlade fante za ta poklic in nekaj jih je tudi odšlo na šolanje. To so bili pa že zametki pozneje ustanovljenega sadjarskega društva. V tem času med obema vojnoma je bilo v vasi zgrajeno tudi veliko

sušilnic sadja, saj je skoraj vsaka kmetija postavila za svoje potrebe sušilnico. Posebej znana in prvič postavljena v takratni Dravski banovini je bila tako imenovana Wetz-Podgorškova sušilnica, primerna za hribovit svet. To so bila verjetno najlepša leta za sadjarstvo v Tunjicah. Drevesa, na gosto posajena in negovana, so obilno vsakoletno rodila sadove žlahtnih sort in ti pridelki so se prodajali v Ljubljani kot najbolj kvalitetno blago na tržnici. Voz za vozom s skrbno obranim sadjem in naloženim v koše je takoj našlo kupca tako, da so morali na marsikateri domačiji otroci skriti sadje, da so ga lahko jedli za božič. 24. januarja 1937 leta je bil ustanovni občni zbor Sadjarsko vrtnarskega društva Tunjice (dopis iz Tunjic za knjigo Sadjar in vrtnar, l.1937, str. 57). Žal je delovanje društva pretrgala druga svetovna vojna, ko so Nemci prepovedali delovanje vseh društev, razen gasilskega. Tako se je obnašala tudi povojna oblast in lepo rastočim drevesom je sredi Tunjic leta 1961 bila nasilno pretrgana rast v najlepših letih. Nasilje je lepo vidno še danes in je po svoje prav, da se to vtisne v spomin vsakomur, da bo vedel, da se v Tunjicah take avanture in posegi v prostor ne smejo nikdar več ponoviti. S tem posegom se je v obliki plazov povzročila še dodatna velika škoda, ki jo čutimo in odpravljamo še danes. Ubita je bila tudi volja do tedaj cvetoče panoge sadjarstva in vrtnarstva na vasi. Kar spomnimo se naših mam in tet, ki so tako vztrajno nosile pridelke na kamniško tržnico in kako zlata vreden je bil zaslužek od teh

romanj v Kamnik in nazaj. Toda tudi to je skoraj popolnoma zamrlo. Sadovnjaki so začeli počasi samevati, saj za te sorte, nekdanj ponos vasi, naenkrat ni bilo več zanimanja. Tudi njive, ki so rodile največje in najboljše kumare, so morale namesto semena kumar sprejeti pretežno seme silažne koruze. Toda notranji klic v telesu je še vedno prisoten in vztrajno bije na zavest o zdravi prehrani in tako se kar naenkrat želimo vrniti tja, kjer smo nekoč že bili. Toda to ne bo tako lahko in enostavno. Potrebno bo popraviti veliko "cest in mostov", ki smo jih v odnosu do neokrnjene narave podrli, oziroma zanemarili. Sedaj smo spet v položaju, ko se zavedamo te edine prednosti, s katero Tunjčani lahko tekmujejo s komerkoli. Narava nas je letos spomnila na to prednost in nas obilo nagradila s pridelki, na katere pa nismo bili vsi dobro pripravljene. Zgodnja zima je tudi poskrbela, da se začnemo pripravljati za naslednja leta. Čaka nas veliko učenja in dela. Za začetek bi bilo dovolj, da poskrbimo za naše ptice v sadovnjaku. Naredimo jim krmilnice in valilnice. Sinice so neumorni brezplačni sodelavci (en par pokonča 20 - 30 tisoč gosenic in žuželk na leto).

Ena prvih nalog novo ustanovljenega društva bo poleg splošnega teoretičnega in praktičnega spoznanja sadjarske in vrtnarske panoge tudi spoznavanje pravih imen sort vseh vrst sadja, ki je posajeno v Tunjicah. Morda se bo potrdila domneva, da ni nikjer drugje v Sloveniji ohranjenih toliko različnih žlahtnih starih sort jabolk in hrušk kot prav v Tunjicah. To želimo

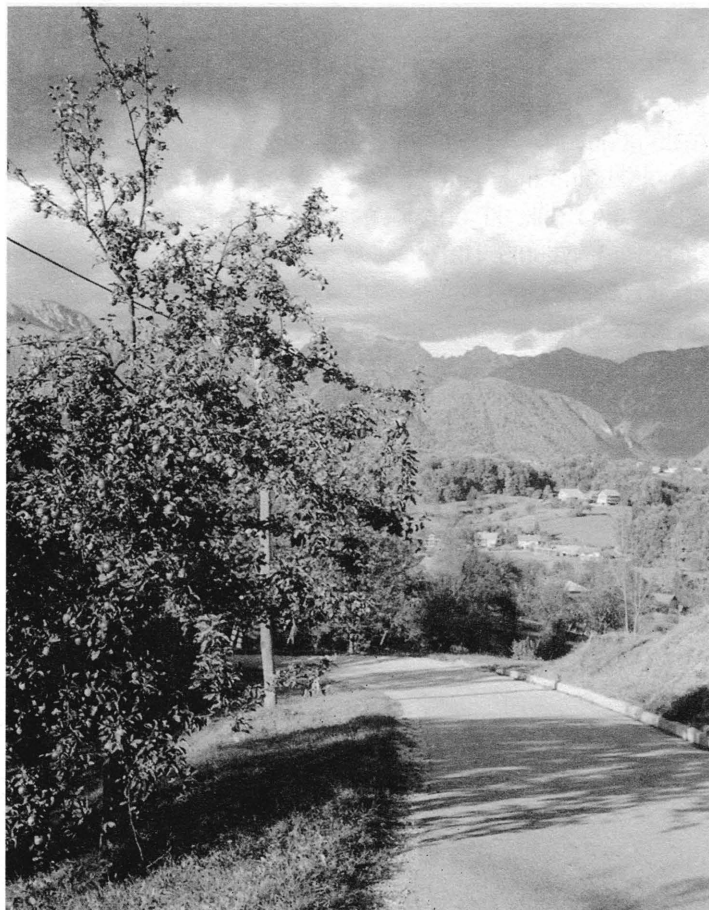

Za boljše počutje naših ptic Klemenčev Polde izdeluje tudi takšne kozolce, v katerih je prostor tudi za ptičjo svatbo.

narediti že v prihaja-jočem letu in vse to predstaviti na razstavi sadja v začetku oktobra. Ozri- mo se okrog in negujmo drevesa, ki so nam jih zaupali naši predniki ter storimo nekaj tudi za naše zanamce in tudi za sebe. Za zdravo življenje v Tunjicah imamo na razpolago več kot sto sort jabolk in hrušk ter obilo drugih sadežev in vrtnin.

To lahko nudimo tudi drugim, skupaj z močeradovcem, suhim sadjem, kisom, sladkim sokom, moštom in drugimi izdelki. Vsem za zdravo življenje v prihodnjem letu kličemo: "Na zdravje!"

*Sadjarsko-vrtnarsko
društvo Tunjice
Valentin Zabavnik*

Obiskovalce Tunjic pritegne tudi idilična pokrajina z gosto posajenimi drevesi.

POGOVOR S STREHOVIM OČETOM, ČASTNIM ČLANOM SADJARSKEGA DRUŠTVA

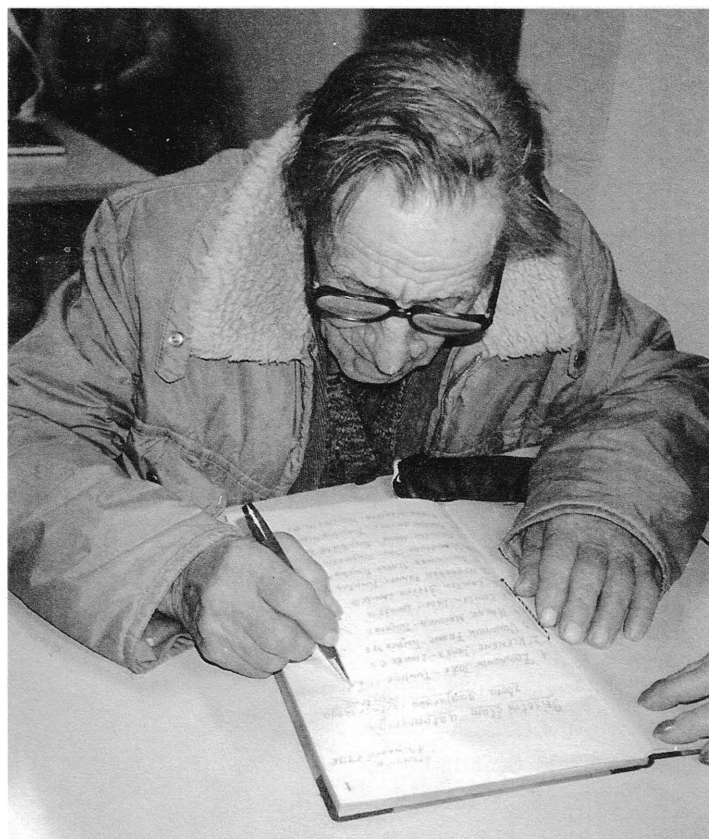
Letošnja zgodnja nenapovedana zima je že vkovala v led marsikatero pot in tudi pregnala kmete z njiv, saj je zemlja ponekod že zmrznila in jesensko oranje trenutno ni mogoče. V enem takih hladnih večerov sem se odpravil k Strehovcu, da opravi pogovor za naš časopis z očetom, ki je v svojem dolgem življenju marsikaj doživel, ampak mene je zanimalo predvsem njegovo ukvarjanje s sadjarstvom. On je edini še živeči ustanovni član 1937. leta ustanovljenega društva v Tunjicah in tudi na letošnjem ustanovnem zboru je bil prisoten in nam razložil veliko zanimivih stvari. Leden veter mi je nosil snežinke naravnost v obraz, ko sem meril zadnje korake proti njegovi domačiji. Nič se nisem posebej pripravil. Mislim sem si, se bova vsaj malo pogovorila. Sprejel me je v topli kuhinji in kmalu je bila miza polna slik, ki pričajo o njegovem življenju. Družinskih je bilo seveda daleč največ, saj ob tako številni družini to ni nič čudnega, toda vmes je bilo tudi veliko iz predvojnih let, ko so igrali Miklovo Zalo in druge igre. Tega časa se posebej rad spominja.

"Takrat je bilo lepo, cela vas je sodelovala. Kje boš pa danes dobil toliko ljudi, da bi s takim veseljem pripravili toliko iger kot takrat."

S prstom sledi od obraza do obraza in našteva kdo vse so igrali. Vse pozna. Med prsti se pojavi slika lovcev. Skoraj nobenega ni več živega, pa

slika poroke pri Mahlavu leta 1932.

"Takrat je bilo veselo, takšne ohceti skoraj ne pomnim pa sem jih veliko doživel." Med večjimi slikami se skriva tudi nekaj manjših. Tistih z en tisoč

Edini še živeči ustanovni član predvojnega sadjarskega društva se vpisuje tudi v knjigo članov novoustanovljenega društva.

Jože Zobavnik je častni član Sadjarsko - vrtnarskega društva Tunjice.

kilogramskim bikom je kar nekaj, iz zadnjih let pa so predvsem planinske, saj se naš sogovornik kljub visoki starosti kar pogosto vzpenja na najvišje slovenske vrhove. Le iz sadjarstva ni nobene slike.

"To morate pa povedati, kako je bilo včasih" sem vprašal in kar med pogovorom sva počasi zlagala slike nazaj v škatle in vreče.

"Ja takrat so spomladi kar po gmajnah in hostah hodili in izkopavali divjake ter jih cepili, pozneje s prihodom župnika Jakoba Razborška pa je to delo v glavnem prevzel on. Največkrat smo kar po verouku vsi skupaj odšli v njegovo

kmetijsko šolo v Kamniku. Od sv. Martina pa vse do sv. Jurija smo hodili vsako popoldne po štiri ure. Nekaj jih je vmes tudi scagalo."

"Kdaj pa ste začeli razmišljati o ustanovitvi društva?"

"Leta 1835 in 1936 smo bolj kot druga leta spet sadili sadje, pa tudi sadne sušilnice smo postavljali. Posebno agilen je bil Rezmanov France, ki je bil zidar. Dobila pa se je tudi podpora od države."

"Pa se je že takrat prodajalo sadje v Ljubljani?"

"Ja to je bilo pa od nekdaj, odkar jaz pomnim, pa vse do leta 1962, dokler niso naredili plantaže. Takrat pa je bilo naenkrat vsega konec. V Ljubljani so vsi takoj vedeli, ko smo pripeljali sadje. Že od daleč so govorili "to so pa Tunčani". Bili smo dobro poznani in naše sadje je bilo res cenjeno. Včasih smo šli že popoldne, potem smo pa pri Rogovilcu prespali. Ko smo naslednji dan takoj vse prodali, smo se pa spet nazaj grede ustavili pri Rogovilcu ha, ha. Sitnosti so bile le na mitnici pri vstopu v mesto. Najbolje smo shajali s tistimi mitničarji, za katere smo vedeli, da imajo radi tunški šnops. Ja, takšna je bila takrat borba za vsak dinar, precej podobno kot tudi danes."

"Pa delovanje društva?"

"Pa ste se z veseljem učili pri njem?"

"Ja je kar šlo, čeprav se nas je potem v letu 1928 veliko tunških fantov odločilo za

"Malo časa je ostalo za delovanje. Spomnim se, ko je Žerjavov oče šel v Maribor k

drevesničarju Dolinšku in nabavil za potrebe članov društva takrat in še danes priznane sorte: Baumanovo reneto, boskopski kosmač, krivopecelj, Bojkovo jabolko in druge. To smo potem sadili, zadnji dve leti pa ni bilo veliko z nami, saj smo kar naprej hodili na orožne vaje vse do vojne. škoda.”

“Po drugi svetovni vojni?”

“Prebijali smo se vsak po svoje. Delovanje društva je bilo prepovedano. Vso skrb je prevzela Kmetijska zadruga v Kamniku. S Slanovcem sva kar naprej hodila v Kamnik na sestanke v zadrugo, pa od tega

ni bilo veliko. Začeli so govoriti o plantaži, pa se ni dalo nič preprečiti.”

“Torej je bila vnaprej zgrešena ideja?”

“Pa še kako! še sami niso vedeli, kaj bi sadili. Vseskozi so se prerekli, pa saj še sort sadja niso poznali. Pripeljali so celo Italijane, da bi jim svetovali, pa niso našli nobene rešitve. Zdaj lahko vsak vidi, da tako ni moglo iti, sploh pa ne v Tunjicah v teh bregovih. To lahko delajo na ravninah, če hočejo.”

“Letos smo ponovno po 61 letih oživili takšno društvo Kaj menite bo šlo?”

“Kaj jaz vem, danes je tudi hudič s prodajo sadja. Včasih ko ni bilo toliko drevesnic, se je lahko prodajalo, vse je šlo, tudi v Beograd smo prodajali. Danes bo trda, čeprav je v Sloveniji sadja dovolj, pa ga še uvažamo, samo, da domače propada. Treba se bo bolj organizirati in na druge načine poskrbeti, da bo šlo v promet. Ljudje spet sprašujejo po moštu, soku, kisu, suhem sadju, le šnopsa je preveč. Pa najbolj kvalitetno sadje se bo še naprej lahko prodajalo, le ta problem je danes, ker nove hiše nimajo primernih kleti in sadje ne obstane tako dolgo kot nekoč.”

“Torej smo lahko skupaj z vami optimisti?”

“Če bo mladina pokazala zanimanje, potem je upanje. Ta mlade je treba naučiti, kakor tudi mlade sadike cepiti, da bo kaj. Pa odporne sorte je treba poiskati, ki jih ni potrebno špricati. Pa veste kaj: Predobro je še, vsak išče lažji zaslužek drugod, treba pa se je pripraviti tudi na slabe čase, potem bo prepozno, ko pridejo. Jabolka in hruške ne zrastejo kar v enem letu. Slabi časi pa pridejo lahko hitro. Je že bilo tako, ja res.”

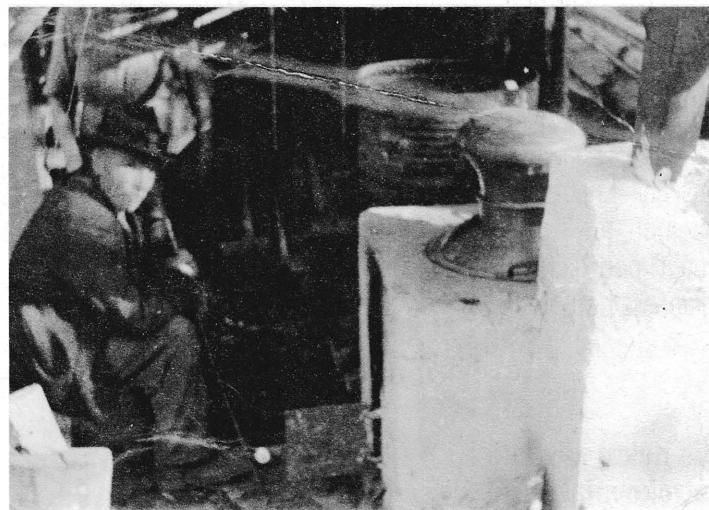
Hvala za prijeten pogovor.
Valentin Zabavnik

O ŽGANJEKUHI

Žganje so kuhali v preteklosti še bolj kot danes. Kuhanje žganja ima v Tunjicah bogato zgodovino, ki ni povezana le s tehnologijo priprave te pijače, temveč tudi z drugimi opravili v zvezi s kuhanjem in pitjem žganja. Že Valvasor v 17. stoletju omenja v svojih knjigah žganjekuho na Kranjskem. Ponekod so kuhali tudi iz krompirja in žita. Kotle so imeli le najpremožnejši kmetje, revnejši pa so si jih izposojali. Žganje so kmetje uporabljali tudi za podkupovanje mlinarjev in drugih rokodelcev, da so si pridobili prednost. Kmalu pa se je pojavilo tudi protialkoholno gibanje. V Bleiweisovih “Novicah” 27.marca 1852 beremo vrsto priporočil proti kuhanju žganja, med drugim tudi: “Za zdravilo je žganje, ne za vsakdanjo pijačo”. številni so bili predlogi za sprejem državnih ukrepov proti žganjekuhi.

Posebno še, da ga ne bi smeli kuhati iz žita. Leta 1829 so vpeljali tudi poseben davek. Med prvo svetovno vojno so kotle zaplenili, ter nastavili uslužbenca “financarje”, ki so žganjekuho preganjali. Leta 1917 pa so z zakonom prepovedali kuhanje žganja za prodajo. Prestopnike so kaznovali z zaporom do šest mesecev. Tudi v tunjiških cerkvenih kronikah najdemo zapisane posameznike, ki so bili zaprti zaradi tega. Mnogi so kuhali naskrivaj. Znan je primer iz Tunjic. Gospodar je kuhal žganje, prekuhano “droso” pa vlival v kad in ko ga je presenetil financar, je vpričo njega prevrnil kad v breg in ves skesan obljubil, da ne bo več kuhal. Financar seveda ni vedel, da je proč vlil že prekuhano.

Nekoč je kuha žganja pomenila poseben družaben

Stari spodnji Sitarjev oče je kuhal žganje v času, ko so to opravilo nadzorovali »financarji«.

dogodek. Stari Holcar (Pocinov Tone) je pripovedoval, da je bilo najtežje kuhati prvo kuho, ker ni bilo še nič užitnega, zato so vrgli na “blind”. To je v drugi kotel brozge so vlili “blino” od prvega kotla in takoj ujeli nekaj žganja za sprotno uporabo.

Žganje so pili ob raznih priložnostih kot so: sečnja, košnja, žetev, svatba, ob mrliču in podobno. Nekatere matere so tudi majhnim otrokom, če jih niso mogle pomiriti, dajale

kruh, polit z žganjem. Marko Pohlin je v Novicah zapisal: “Otroci, ki žganje pijejo, ostanejo paglavci, kakor kužeki drobni, bolehni, so trde glave, trmaste volje in se ne dajo učiti, nimajo veselja do molitve ne do dela.

O razširjenosti žganja v naših krajih pričajo številni izrazi zanj. Imenujejo ga na splošno kar žganje, žganica, šnops, sadjevec, tropinovec, brinuc, borovničar, drenovec,

Močeradi v tunjiškem žganju?

Tunjice pri Kamniku so vas, ki ni velika, ne majhna. Središče vasi bi bilo tudi tukaj nekje pri gostini, vendar niti tod ni več hiš, kakor je prstov na rokah. Domovi Tunjičanov so razmetani sem in tja po hribih, kakor da je pihal veter, ko so jih gradili. Ze od nekdanj so ljudje hodili v Tunjice po sadje, in ker je sadja dovolj — tudi po žganje. Razen tega so Tunjice s'ovele še po rekli: »Gremo v Tun'ce, po pun'ce!« Ta zbadljivka, če je spion zbadljivka, je že

stara, kolikor so stare Tunjice. Zato menda ne bo nobena Tunjičanka užajena, če rečemo, da je ta igra besed, ki je morda nastala celo zgolj zaradi rime — že zastarela. V zadnjem času so Tunjice dobile nov, toda dokaj klavrn sloves. Menda bo prišlo v ljudski rek: »Gremo v Tun'ce — po močerade...«

Ce vprašas Kamničana, kaj je v Kamniku novega, ti bo namreč brž začel pripovedovati o močeradih, ki so se baje namakali ali kuhali v tunjiškem žganju. Ta afera še ni bila pred sodiščem. Morda niti ni resnica? Res pa je, da se neverjetno širijo govornice, kako so nekateri kmetje pomagali žganju do »veljave« s pomočjo močeradov. Kamničani pripovedujejo, da je bilo to v Tunjicah. Domžalčan zopet bi vedel, kako so

se posluževali močeradov nekje blizu Kranja. Prav bi bilo, če bi naši zdravniki, oziroma odgovorni činiželji izrekli prej ali slej nekaj besedi o teh nečednih poslih, če so se res dogajali. Pa tudi sicer bi bilo potrebno pojasnilo, saj ni vseeno, če po taki imenitni sadni letini strši močeradov šnops.

Povrnimo se v Tunjice! Menda je to ljudska vraža, da je žganje močnejše, če v njem namakaš močerada. Morda je to res še vraža, če ni skrajna neumnost in še več — zloba in grabežljivost. V Kamniku naj bi bilo takole:

K zdravniku je prišel možak. Po koži je imel vse polno rdečkastih izpuščajev. Zdravnik ga je izpraševal, kaj je jedel, kaj pil. Navsezadnje je osumil žganje. Pacient mu ga je prinesel, analiza je opozorila, na to, da so se v njem namakali močeradi. Tako spacano je bilo tudi žganje pri kmetu, in sicer kakih 150 litrov. »Močeradov šnops« je popila zemlja, epilog tega nečednega početja pa naj bi bil v kratkem pred sodiščem... (xy)

»Ljubljanski dnevnik«
tel. št. 32-729

Takole so se odzvali takrat časopisi na novico, da se v Tunjicah pridobiva žganje po posebnem postopku.

češnuc, češpuc, slinovka, hrušovc, strdeno žganje in podobno. Menda pa imamo Slovenci kar okrog 60 izrazov za biti pijan kot naprimer: našgan, nabrglan, nasmojen, potrjen, trd, nastrljen, v rožcah, nalit, pod gasom, ima ga pod kapo, je pod paro...

še nekaj navodil strokovnjakov za čimboljšo žganjekuho

Priprava sadja

Sadje mora biti čisto in zdravo brez listja in trave. Sadje debelo zmeljemo, najbolje vsako vrsto sadja posebej, ker ima vsako svoj okus (tepke, viljamovka). Koščičastega sadja ne meljemo, ampak le potlačimo, da kožica počni. Če zdrobimo tudi pečke, se iz njih izloči likozit amigdalina, ki pri večjih količinah deluje strupeno. Če pa je zdroljenih pečk le do 5%, pa to zboljša aromo in sorti izvor žganja.

»Alkoholno vrenje

Proces poteka le ob prisotnosti kvasovk, ki jih je povsod dovolj. Za razvoj kvasovke potrebuje temperaturo med 15°C in 25°C. Če je vretje bolj počasno, dobimo boljšo aromo. Največ alkohola dobimo, če preprečimo dostop zraku, omogočimo pa izhod ogljikovega dioksida. To lahko naredimo z vrelnimi vehami ali pa enostavno posodo zapremo, izhod ogljikovega dioksida pa preko gumijaste cevi potopljene v vodo. Če posode niso popolnoma čiste, se alkohol navzame neprijetnih arom. še najbolje se čistijo plastični sodi, ki imajo že pokrov z majhno odprtino za izhod ogljikovega dioksida.

Prvo kuhanje

Kuhati moramo z zmernim ognjem in hladno hladilno vodo toliko časa, da je vsaj še 5 do 10% alkohola. To merimo z alkoholmetrom ali pa da blino

vržemo v ogenj, ki mora še zagoreti.

Drugo kuhanje

Napolnimo kotel, vendar ne do vrha. Ko začne teči, skrbno pazimo, da teče počasi v tankem curku. Počasno segrevanje pomeni izločitev nezaželenih snovi, ki se izločijo pri višji temperaturi. Najnižje vrelišče ima metilni alkohol in priteče prvi - cvet, ki peče, ko ga okušamo. Takoj nato se mu pridruži že etilni alkohol. Metilni alkohol imenujemo pri žganjekuhi cvet, ki ga obvezno izločimo, ker slabo vpliva na zdravje, posebej se nam lahko okvari vid ter povzroča močan glavobol. Iz sto litrov bline dobimo približno dva litra cveta. Če dodajamo brinove jagode, meliso, suhe češplje ali kakšnem drug dodatek, to storimo takoj, ko odteče cvet. Prenehamo kuriti, snamemo kapo in vržemo v kotel dodatke. Tako dobimo vso aromo in okus dodatka. Če bi to dodali na začetku, bi se večina tega izločilo v cvet. Proti koncu kuhanja začne pritekati med užitim žganjem vedno več višjih alkoholov, višjih estrov in maščobnih kislin, ki so vedno manj prijetnega okusa.

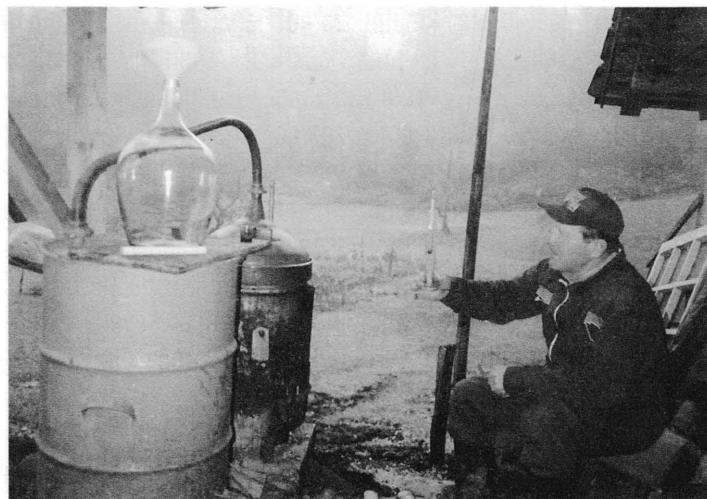
Pri koščičarjih prenehamo loviti žganje, ko je v destilatu še 45% alkohola, pri pečkatem pa pri 40%. Kjer imamo skupno koncentracijo alkohola višjo od 60%, kot je željena 45% do 49%, žganje redčimo z destilirano vodo. Če redčimo s trdo vodo, nam žganje postane motno.

Napake žganja

- okus po cvetu; žganje peče, ne odstranimo dovolj metilnega alkohola (cveta),
- okus po patoki; žganje je motno, predolgo pustimo teči zadnji tok,
- okus po prismojenem; drozga se prime na stene kotla in se smodi,
- okus po plesni; preveč gnilega sadja ali neoprane posode za vrenje,
- okus po kislem; če posoda za vretje ni zaprta in vretje traja predolgo, kisik oksidira alkohol do kisline,
- grenak okus; preveč zdroljenih koščic med brozgo,
- motnost; premočan curek in prevročna hladilna voda.

Na zdravje!

Ivan Nograšek

Sodobno kuhanje žganja omogoča tudi dovolj časa za pisanje tega članka.

SPOMINI

Spomin nam omogoča, da se zavedamo preteklosti, ki smo jo sami doživljali. Ponavadi so to želje, da bi uspeli s svojim delom in pomočjo drugih. Na priloženi sliki sta tudi dve drevesi - stoletnici jablana in hruška, ki me spominjata, kaj sem ob njih doživljal v svojem otroštvu in rani mladosti. Bilo je veselje, žalost in tudi nevarnost za življenje. Naj opišem hruško. Imenovali smo jo Belica. Posadil in cepil jo je še stari oče Luka okoli leta 1865. Da, to je sedaj častitljiva starka, ki še vedno po malem rodi. Spominjam se, koliko je rodila pred 60-65 leti še ena, ki je sedaj ni več in od katere je stari oče odvezel cepiče. Po pripovedovanju mojega očeta Franca je to hruško posadil še oče od starega očeta Luke, po nasvetu in navodilih sadjarskega pospeševalca Pirc Franca, duhovnika in poznejšega misijonarja pri Indijancih v Ameriki. Rodnost teh dveh dreves je bila izredna. Spominjam se, da smo v letih 1930-1933 vsako leto iztisnili iz teh hrušk 250 do 300 litrov mošta in nakuhali do 50 litrov žganja ter nasušili še 20 do 25 kg suhih hrušk.

Denarni dohodek v enem letu.

Prikaz:	
300 l mošta	
cena l 1,5 din =	450 din
50 l žganja	
cena l 18 din =	900 din
20 kg suhih hrušk	
cena kg 2 din =	40 din
Bruto dohodek =	1.390 din

Cena za eno povprečno kravo ali telico je bila v tistem času 1.500 do 1.800 din.

Naj opišem še jablano, pri nas smo jo imenovali vipavka, drugod mogoče tudi drugače. Po pripovedovanju je to vrsto na Kamniškem po letih lakote posredoval Franc Pirc, ki je bil velik humanist in tudi gospodarstvenik. S pospeševanjem sadjarstva so takrat odstranjevali bedo med preprostimi ljudmi. Posadil jo je še stari oče Luka, skupaj s še nekaterimi drugimi, ki pa jih ni več. Le ena še kljubuje in rodi. Jabolka smo v letih pred 2. svetovno vojno vozili s konjsko vprego na ljubljansko tržnico. Z enim prevozom smo peljali približno 350 do 480 kg sadja. Cena boljših sadežev v letih 1936, 37, 38 in 39 je bila na ljubljanski tržnici od 2 din do 3,5 din za 1 kg. To so moji mladostni spomini na ti drevesi. Še dobro se spomnim, kako smo takrat vrtnarili. Največ je bilo veselja jeseni ob spravilu in predelavi sadežev.

Pri prešanju mošta so vedno priskočili na pomoč sosedje. Eni smo tresli sadje z dreves in pobirali, drugi so mleli, tretji pa prešali in odnašali v sode v kleti. Vmes je bilo seveda veliko šale in smeha, da je bil vsak dobre volje. Bolj žalostno je bilo takrat, če je zapadlo veliko južnega snega, pa je bilo potrebno sneg otresati z dreves že prej, da ni sneg polomil vej ali kar celi vrh.

Florjan Koželj

Stoletna hruška pod sp. Naumovo domačijo.

S ČEBELO OD CVETA DO CVETA

Najstarejši prikaz človekovega odnosa s čebelami je menda nastal pred 20 do 30 tisoč leti v Pajkovi jami pri Biscarpi v španski pokrajini Valenciji. Prastara risba prikazuje, kako dva človeka jemljeta med iz divjega čebeljega gnezda in si pri tem pomagata z dimom. Tak način je ostal pri človeku v rabi še dolga, dolga stoletja. Pozneje, ko je človek spoznal, kako pomembna živalica je čebela, mu je postala nujna sopotnica. V srednjem veku je bilo čebelarstvo zelo cenjeno, ker je bil med edino sladilo, ki so ga poznali, čebelji vosek pa so ljudje uporabljali za razsvetljavo. Takrat so tudi spoznali, kako pomembna je čebela za obstoj življenja v naravi. Ni edina, je pa najpomembnejša žuželka, ki oprahuje sadno drevje in ostale rastline, s tem pa ohranja njihov obstoj.

Kadar slišimo o čebelah, takoj pomislimo na sladek med, ki ga čebele pripravljajo iz me-

dičine, ki jo naberejo po cvetovih, ali pa na skeleč pik, s katerim se čebele branijo. Ne smemo pa pozabiti, da čebele opravljajo še sila pomembno nalogo. Na svojem telesu prenašajo cvetni prah s cveta na cvet in tako oprahujejo žužkocvetne rastline. Napredni sadjarji so spoznali, kako je to pomembno in ponekod celo prosijo in plačujejo čebelarjem, da pripeljejo svoje panje v njihove nasade. Cvetiče sadno drevje je tako dobro oprahuje in močno se poveča pridelek sadja. Izračuni so presenetljivi. Z oprahujevanjem različnih rastlin koristijo čebele veliko več, kot je danes vrednost pridelanega medu. Prav zaradi tega moramo čebelarstvo obravnavati v tesni povezavi z drugimi kmetijskimi dejavnostmi.

Ljubezen do čebel je na Slovenskem globoko zakoreninjena. V času Petra Pavla Glavarja, ki je za Tunjice še kako pomemben, saj je zgradil

namreč najlepšo baročno cerkev, vredno občudovanja, je uvedel čebelarstvo skoraj na vsaki večji domačiji. Poleg Antona Janše, Slovenca, ki je bil učitelj čebelarstva na dunajskem cesarskem dvoru, je bil P.P. Glavar v istem času učitelj čebelarstva na Slovenskem, še posebej v Komendi, Tunjicah in pozneje Lanšpežu na Dolenjskem.

V letih od 1912 do 1938 je takratni tunjiški župnik Jakob Razboršek, znani sadjarski strokovnjak, razširjal tudi čebelarstvo. V tistem času so nastali prenekateri čudoviti čebelnjaki v Tunjicah. Tudi moj oče je v tistem času postavil nov čebelnjak pri Šmidu. Po zamisli župnika Razborška sta ga zgradila skupaj z znanim tesarjem in postavljalcem zvonov, Zoklarjevim Mirkotom. Male hišice, namenjene čebe-

lam, so prava slovenska posebnost, ki jih ne najdemo nikjer drugje po svetu. Naši predniki so v tem obdobju pokazali svojo izvirnost, pridnost in podjetnost. Tedaj so pri nas množično gradili kozolce, večje kmečke hiše, kašče in čebelnjake s poslikanimi panji, ki so tako samosvoji in lepi, da jim skoraj ni primere v svetu. Čebelarju je njegov čebelnjak pomenil več kot samo domovanje njegovih ljubljenk. Bil mu je nekakšno duhovno pribežališče, h kateremu se je zatekel po truda polnem delu. Čebele so mu bile zgled marljivosti in vztrajnosti pri delu, njihov dom pa veličastna stavba stvaritvene sposobnosti. Kakor so ljudje krasili stene svojih domov z lepimi slikami na steklu in ornamentami na skrinjah za bale, tako so tudi čebelarji krasili svoje čebel-

njake s čudovitimi panjskimi končnicami.

Danes je čebelarstvo postala že prava mala znanost. V prihodnje pa bomo imeli medu le še za zdravstvene potrebe, saj nam napredno moderno kmetijstvo z vsemogočimi strupi nehote uničuje tudi žuželke, brez katerih pa bo najbrž obstoj rastlinstva tudi vprašljiv.

Pa si še pogledimo, kaj nam danes nudijo čebele s svojo pridnostjo. Ko bomo pozimi zboleli za prehladom in gripo ter bolečinami v grlu, si naše telo kar samo zaželi vročega čaja, v njem pa pravi domači med z nešteti vitamini in zdravilnimi snovmi. Čebelji vosek danes uporabljamo za razne hranilne kreme in za nego našega telesa. Tudi kadar bodo gospodinje peklo piškote ali

potico, naj pekače namažejo s čebeljim voskom in pecivo bo imelo čudovit vonj in okus. Čebeljo zadelavino ali propolis, ki lajša težave v želodcu in grlu, dobimo danes pri čebelarjih ali v lekarni. Športniki danes veliko uživajo matični mleček za moč. Uporabljamo ga tudi kot zdravilo za žensko plodnost. Tudi čebelji strup je nepogrešljiv v zdravstvu.

Vse pogosteje slišimo, da ima čebela vedno manj življenjskega prostora, zato je prav, če jo najdemo mokro in prezebno v travi, da jo vzamemo v dlani in ogrejemo s toplo sapo. Hvaležno nam bo zašumela in srečna poletela proti svojemu domu. Čebela je edina žival, ki po kratkih petih tednih svojega marljivega življenja ne pogine, temveč umre.

Jože Nograšek

SPOMINJAM SE JOHANA

Pisalo se je leto 1898, ko so prinesli h Gradiškemu v Tunjice pol leta starega dečka. Dete se je rodilo revnemu kovaču Cerarju v Študi pri Domžalah. Dečku je bilo ime Janezek. Stara Gradiška svojih potomcev nista imela, zanimivo pa je, da sta bila kar enainvajsetkrat botra pri sosedih in sorodnikih. Mali Janezek naj bi pri hiši zrastel v bodočega naslednika na kmetiji. Janezek je bil miren in priden. Kmalu je iz malega fantiča zrastel visok, slok možak in Tunjičani so ga začeli klicati Gradišekov Johan.

Johan je s seboj na svet prinesel posebno ljubezen do

čebel. Vsak prosti trenutek je izkoristil za obisk svojih ljubljenk. Sam jim je izdeloval panje in romičke za satje, se z njimi pogovarjal in užival ob njihovem šumenju pred čebelnjakom. Moram reči, da je bil zaljubljen v male živalice tako, da je na pravo ljubezen kar malo pozabljal. Morda bi se oženil, pa materi Gradišci vsaka ni bila po volji. Johan se je sprijaznil z usodo in ostal pri hiši kot posel. Čas je tekel dalje in Gradišekovo domačijo so zapisali Vovkovemu Janezu in Nivčarjevi Peregrini, ki je tudi prišla k hiši služiti. Pri hiši je začela nastajati nova družina, s katero je Johan živel v čisto domači idili. Domači so ga

spoštovali, saj je bil pri hiši že celo življenje, do svoje smrti pa je imel zapisanega celo nekaj gozda in vrta. Bil je priden, tih, dober delavec in doma je veliko postoril v hlevu pri živini, rad je kosil in okopaval na njivah.

Johana se spominjam kot prikupnega strica, ki se je praznje, s črnim klobukom, oblekel le za nedeljsko mašo. Ko pa je Johan odložil nedeljsko obleko, je v hipu postal košččen, goloroki kmečki človek, z modrim kmečkim predpasnikom in obveznim slamnikom na glavi. Takega so poznale tudi njegove čebele. Če bi ob nedeljah po maši iskal Johana, bi moral pogledati le v

njegov čebelnjak. Takrat je pregledoval svoje čebele in bil neizmerno srečen. Kot otrok sem ga opazoval skozi odprta vrata čebelnjaka in se neznansko čudil, kako Johan golorok prijema in obrača sate, na katerih je mrgolelo čebel. Ja, tudi pičila ga je katera, seveda se Johan zato ni jezil, tudi zaklel ni, puhnil je vanjo cigaretni dim, jo odrinil in ji nedolžno rekel: "No sitnica sitna" in delal naprej. Otroci smo ga imeli radi, saj nam je vedno ponudil košček satja z medom, da smo se sladko oblizovali. Še danes sem mu hvaležen, saj mi tudi lončka medu ni nikoli zaračunal. Dostikrat smo rekli: "Gremo k

Gradišekov Johan se odpravlja k svojim čebelam.

Johanu." Spominjam se, kako je ogrebal roje. K drevesu, kamor se je usedel čebelji roj, je prislonil lestev in z veliko leseno žlico previdno zdeval vse čebele v mali kranjič.

Johan je bil med sosedi zelo priljubljen. Rad je postregel z okusnim "tamedenim", kakor ga je sam imenoval. Nikoli ni

hotel zamuditi, če je bilo treba sosedu narediti "ofreh" na večer pred njegovim godom. Če je le zaslišal harmoniko, je takoj našel pokrovke za lonce, ali pa kar s komolci pomagal godcu dajati takt. Njegova najljubša pesmica je bila tista: "Delaj, delaj šuštarček, za mojo ljubco šolenček." Bil je vesel človek, vedno z malim

nasmehom na ustih. Posebno se še spominjam, kako se je včasih mlatilo žito po Favšnem robu. Ko so okoli leta 1955 favšarji v skupnosti kupili mlatilnico, je bil Gradišekov Johan dolga leta pri vseh hišah na mlačvi, na mlatilnici. Enakomerno je bilo treba potiskati snop za snopom s klasjem napej v mlatilnico in Johan je bil za to pravi strokovnjak. No, najprijetnejše pa so bile večerne malice ali "likofi" po končani mlačvi. Takrat sem z odprtimi usti poslušal zgodbe, ki so jih vedeli povedati starejši možje: Vovkov, Voštarski, Mahlavov, Nivčarjev oče, Kotarjev Martin in moj Šmidov oče in pa seveda Johan, ki ni nikoli pozabil omeniti svojih čebel. Koliko zanimivih dogodivščin je vedel Mahlavov oče, ki je delal pri železnici, pa Nivčarjev oče, ki je bil zraven pri uporuh slovenskih vojakov V Judenburgu, drugače pa je delal smodnik na Barutani.

Lepi časi so to bili. Čas pa neusmiljeno teče, saj nikogar od teh mož ni več na svetu. Vsi so odšli, tudi Johan je moral pustiti svoje čebele. Moral je pustiti svoje orodje, s katerim je izdeloval velike lesene žlice in kahalnice iz lipovine. Tudi peharje za peko kruha je znal narediti, pa listne koše, še

posebej lepo pa je naredil lesene cokle. Včasih je bilo pred pragom na kmečkih dvoriščih veliko te obutve in Johan je znal prav prijetno oblikovati lesene podplate na coklah.

Ko so Johanu v osemdesetem letu življenja pošle moči in svojih čebel ni mogel več oskrbovati, je rekel gospodinji Peregrini: "Čebele naj bodo tvoje, ti jih prodaj, jaz jih imam preveč rad, jaz jih ne morem!"

Tako se je Johan leta 1977 za vedno ločil od svojih ljubljenk. Doma na steni pa nas in domače na Johana še vedno spominja priznanje, ki ga je dobil za svoje delo s čebelami. Na njegov grob pa čebele gotovo še večkrat prilete, na kratek obisk in klepet z Johanom.

Jože Nograšek

Dodatek:

Gradišekov Johan je bil rojen 21.12.1897 na Študi, to je današnji del Domžal. Bil je sin Gradišekove France, ki se je poročila na Študo s Cerarjem. Ker je imela več otrok, je na prigovarjanje brata Petra, gospodarja pri Gradišku, dala sina Janeza v Tunjice.

SLOVENIJA

*Slovenija dežela,
za lipov list velika,
kot lipov cvet si lepa,
v zelenje vsa odeta.*

*Od Triglava do morja,
do prekmurske ravni,
krasijo te mesta, vasi.*

*Gore te objemajo,
morje ohladi,
reke naj te božajo,
sonce ožari!*

*Kot petje ptic pozdravlja
naj Bog te blagoslavlja!*

Mimi

OBISK SLAVKA ZGONCA V NAŠEM KRAJU

Slavko Zgonec kot učitelj.

V mesecu maju nas je obiskal priznani strokovnjak na področju vrtnarstva in cvetličarstva gospod Slavko Zgonec. Kar precejšne število, seveda žensk, se nas je zbralo v sejni sobi gasilnega doma. Gospod Zgonec nam je predstavil najpogostejše balkonske in okenske rastline pri nas, njihov izvor - domovino, vzgojo in oskrbo, ter bolezni in škodljivce teh rastlin. Vse rastline smo si ogledali na diapozitivih in ob marsikateri rastlini so se po dvorani zaslišali vzdihljaji, polni občudovanja.

Začeli smo z najstarejšo in najbolj razširjeno pelargonijo, ki je ena izmed najbolj trpežnih

in trdoživih rastlin in ki s svojimi enostavnimi poljnimi cvetovi, mesnatimi temnozelenimi listi krasi marsikatero okno tudi v Tunjicah.

Nadaljevali smo z bršljanovkami, izredno bogato in hvaležno sorto, pri nas tudi najbolj razširjeno in za nas tudi najmanj zahtevno, ker jo lahko sami vršičkamo in vzgojimo. Cveti od zgodnje pomladi pa tja do pozne jeseni. S svojimi številnimi polnimi cvetovi različnih barvnih odtenkov od rožnatih, vijoličastih, škrlatno rdečih so marsikateri hiši okenski in balkonski okras, tako, da so le-ti na vso moč mikavni.

Prešli smo na fuksijo. To je mogoče bolj zahtevna rastlina, vendar je zanimanje zanjo zopet večje in je ponovno v modi. Rada ima senčna okna in odsojne balkone. Cvetovi so posamezni ali v grozdastem socvetju in na koncu vejic različnih kombiniranih barv. Ravno zaradi bogatih svojstvenih cvetov človeku zastane pogled na njih. Uspevajo pa dobro predvsem na oknih starih kmečkih hiš.

Pri gorenjskem nageljnu smo zvedeli, da ne prenese močnega sonca, vzdrži tja do -8°C in je precej redek, saj ga vedno pogosteje napada rja. Ponekod pa ga vidimo še v vsej svoji lepoti z gostimi grmi in čudovitimi žlahtnimi cvetovi, ki se lahko pobešajo do dva metra pod okna in balkone. Cvet nageljna predstavlja neke vrste simboliko, saj ga v življenju ob pomembnih dogodkih podarimo ali dobimo.

Vodenke imamo povečini vsi radi. Sejemo jih v mesecu januarju ali februarju in jih v aprilu jih presadimo v lončke. Skozi vse leto nas bodo raz-

veseljevale z bogatim cvetenjem. Že samo ime pove, da so rade žejne, zato potrebujejo veliko vode.

Sedaj pa še o surfiniji, kraljici okenskih in balkonskih rastlin, ki je prišla k nam približno pred šestimi leti, vzgojili pa so jo na Japonskem. Sorto odlikujejo razkošni cvetovi in bujna rast, ki doseže tudi dva metra dolžine, tako, da je zelo hitro osvojila tudi naše kraje. Je enoletnica in v stanovanju jo težko prezimimo, zato jih jeseni zavržemo in kupimo nove. Če želimo imeti res dolge in lepe surfinije, jih ne smemo zanemariti niti dneva in moramo vztrajati z intenzivno nego do prve slane. To pomeni, da moramo redno dognojevati, v vročih poletnih dneh zalivati tudi do dvakrat dnevno. Pozorni moramo biti na bolezni in škodljivce, ker le teh ni malo, ter tedensko dodajati železo zaradi bledice listov. In če smo vse to pripravljene storiti za surfinije, bodo imele rastline temnozeleno liste in številne lepo obarvane cvetove, mogoče pa dosežejo tudi rekordno dolžino. To so rastline, ki naj-

Balkoni v rožah

Cvetje na oknu

VARUJMO NAŠE DOMAČIJE

Kdorkoli bi po dolgem in poprek preromal našo čudovito zemljo in hodil po njej odprtih oči in še bolj odprtega srca, bi nekoč nemara le zaslutil, čemu ji pravimo domovina. Ko pa bi se ozrl naokrog, kjer so se pisana polja položila po dolini in bi mu bele hiške mežikale z brega, bi videl povsod samo bogastvo: ne le bogatijo pokrajine, ki vsak hip spreminja svoj obraz, temveč tudi tisto polnost, s katero oplemenitijo deželo stoletja in ki dokazuje, da naši ljudje niso šele od včeraj na tej zemlji (Marjan Zadnikar, Znamenja na Slovenskem).

Naše podeželje doživlja po drugi svetovni vojni korenito preobrazbo. Z družbenimi in gospodarskimi spremembami se spreminja podoba naselij, prav tako pa tudi podoba sta-

novanjskih zgradb in gospodarskih objektov. Pojav ima svoje korenine v naglem razvoju znanosti in tehnike, kar omogoča sodobno tehnologijo proizvodnje. Pri nas ima še nekatere posebnosti.

Slovenija je bila še do nedavnega dežela z visokim deležem kmečkega prebivalstva. Pravih kmetov je iz leta v leto manj. Še vedno pa živi na deželi precejšen del prebivalstva, ki pa si svoj zaslužek išče v mestih, posebno v industriji. S tem prihaja v naše vasi nov način življenja. Mnogokrat slišimo besedo urbanizacija. Le-ta prinaša mnogo koristnega tudi razvoju podeželja, obenem pa prihaja do rušenja tistih kvalit, ki so jih ustvarili naši predniki in za katere menimo, da bi morale ohraniti svoje mesto tudi v sodobni družbi.

pogosteje krasijo okna in balkone hiš v Tunjicah. Ponekod so čudovite, tako da ti ob pogledu nanje zastane dih.

Slišali pa smo tudi o verbeni, petunijah, bidensu, lotosu, gomoljnih begonijah, dimosfetekah, skevolah, gazanijah, pa tagetesu, srčkih, ki so rastline za okrasne gredice in še bi lahko naštevali.

Mislím, da če traja skrb za cvetlice le deset minut na dan, je rekreacija sicer kratka, vendar koristna za dušo in telo. Kdor živi s cveticami, živi dolgo, živi dlje, živi srečneje! S cveticami se lahko tudi pogovarjamo. Tudi v ta namen je bilo organizirano to predava-

nje, saj je bilo prijetno združeno s koristnim. Tudi zanimanje je bilo veliko, kar se je na koncu pokazalo s številnimi vprašanji, ki jih kar ni hotelo biti konca. Upamo, da bo tako zanimivo predavanje še kdaj v Tunjicah.

Dejstvo pa je, če mi dajemo - v tem primeru rastlinam, kar rabijo za razvoj in rast, bomo tudi prejeli. Nagrajeni bomo s cvetočimi balkoni naših lončnic, ki so odete v čudovite palete barv in bodo krasile naše hiše tja od spomladi do pozne jeseni, ko se narava odene v prečudovite barve in se pripravlja na počitek.

Bernarda

Kozolec toplar pri Ogrinu.

Sodobna tehnika ima vse možnosti, da ustvari prijeten bivalni prostor ali uporaben gospodarski objekt iz še tako stare in na prvi pogled novi namembnosti neustrezne zgradbe. Treba je le spoznati, da je v zupuščini naše materialne kulture neka vrednota.

Najbolj zapeljiva in zmotna je trditev, da je novo obenem tudi boljše. "Novo!" je postalo sinonim za boljše. To je v praksi botrovalo mnogim grehom, ki jih ne bo lahko popraviti. Pogledjmo samo stanovanjske hiše, ki rastejo v naših vaseh! Samo po sebi se razume, da so človeku potrebne pridobitve, ki dvigajo njegov standard. Zmotno je gledanje, da v starih stavbah ni mogoče nameščati naprav za posodobljanje življenja. Treba je le razumeti, da pri veliki želji vnesti nekaj novega,

večkrat odstranimo marsikaj, kar ni več sodobno, je pa morda še prav tako funkcionalno in dobro, le da je staro in mora zato ven. Tip visokopritlične mestne hiše, ki je prodril na naše podeželje, v mnogočem ne ustreza spremenjenim zahtevam, porušil pa je tudi zunanji videz starih vasi. Stare zgradbe, opremljene z elementi sodobnega standarda, dajejo enakovredne pogoje za življenje kot nove. Ohranja pa se značilni vaški ambient, ki je pogoj za svojevrsten način medčloveških odnosov.

Mnogo razlogov govori za našo osebno zavzetost in osveščeno za ohranjanje vrednot, ki nam jih ta kultura posreduje. Zelo pomembno je, katere vrednote sprejemamo in kakšna je njihova vrednostna lestvica.

Ali se kdaj vprašamo po zupuščini duhovne kulture, pa naj gre za ljudsko ali visoko pesem, pripovedništvo, glasbo? Ponosni smo, da smo iz Prešernovega rodu, da je v našem jeziku pisal Cankar. Radi gijimo ljudsko pesem in oživljamo folklorne običaje. Ob tem pa radi pozabljamo, da je bistveni del naše preteklosti "zapisan" prav v zgradbah, ki so nam še ohranjene. Morda bi kdo mislil, da govorimo le o zupuščini visokega stavbarstva. Po naših vaseh srečujemo zgradbe najrazličnejše namembnosti, od stanovanjskih do gospodarskih. Med slednjimi zavzema kozolec prav posebno mesto, saj ga ne srečamo drugod po svetu. V preprostejših oblikah so še ohranjeni na Švedskem, v Rusiji in Švici, do tako monumentalne oblike, kot jo ima naš toplar, pa se je ta

gospodarski objekt razvil le v Sloveniji. Kot sestavni del kmečkih domačij ali samostojno stoječ sredi polj in travnikov daje kozolec značilno podobo naših pokrajin. Kdor občuti to globoko povezanost, mu ne bo težko razumeti, zakaj je potrebno čuvati spomenike našega ljudskega stavbarstva. Varovanje bo uspešno le, dokler bo kozolec še opravljal svojo funkcijo.

Naj ob koncu zaokrožimo in strnimo naše razmišljanje z mislijo, kot je nakazana v uvodu: Spoštujemo dela naših prednikov in čuvajmo skladnost, ki so jo vnesla v našo pokrajino, saj na ta način bogatimo okolje, v katerem živimo in ki je namenjeno prihodnjim rodovom.

Janez Čimžar

MESTO IN VAS

"Hiša pri hiši. Stanovanje pri stanovanju. Toliko ljudi, ki jih nihče več ne pozna. Videvajo se. Drug ob drugem stoje v dvigalu, a vsak strmi nekam predse." Tako Phil Bosmans razmišlja o ljudeh v mestu.

Vsi, ki se vsakodnevno odpravljamo v mesto, bodisi v šolo ali pa v službo, mu še kako lahko pritrdimo. Večje ko je mesto, bolj je vse to opazno. Ljudje brezbrizno hitijo drug mimo drugega. Pogosto niti sosed sosedu ne pozna. Ne zdi se jim vredno. Tako brezosebni so, da te kar stisne pri srcu. V taki družbi se ti pogosto zgodi, da si želiš samo še eno stvar - ven iz te džungle! Čimprej nekam v mir in med bolj prijazne ljudi. Med ljudi, ki še

vedo, kaj so to zdravi medosebni odnosi. Kako lepo je nam, ki vse to lahko najdemo kar v domači vasi - v naših Tunjicah. Redki so še kraji, kjer se vsi ljudje med sabo poznajo in kjer imajo ljudje tak čut za skupno dobro, kot v Tunjicah. Tu je medsebojna pomoč nekaj samoumevnega, pa tudi poveseliti se znamo skupaj. Vse to se vedno znova potrjuje; še posebno jasno vidno pa je bilo lani ob obnavljanju naše cerkve. Vsa vas je bila kot ena sama velika družina.

Tunjice obdaja prelepa narava. Vsenaokoli se širijo prostrani gozdovi. Zavetje nam nudijo mogočne Kamniške planine. "Kako lepo je in kakšen mir imate tukaj! Blagor

tebi, ki si tukaj doma.!" Tako so mi rekli že mnogi, ki so me prišli obiskat v Tunjice. Posebno tisti iz mesta ne morejo skriti navdušenja. Se mi dovolj zavedamo te lepote? Tunjice so pravi raj za sprostitve duha in pomiritev srca. Nekateri so celo ugotovili, da niso le to. Tu se nahaja tudi naravni zdravilni gaj, kjer je menda možno poskrbeti tudi za zdravo telo, saj naj bi imeli energijo, kakršno težko najdeš še kje v Sloveniji. Kakorkoli že, meni to dogajanje na Vinskem vrhu ni preveč všeč. Sprašujem se, kaj pomenijo te trume ljudi za našo idilično in doslej mirno vas? Odgovor je na dlani. Če se bo nadaljevalo, kot se je začelo, potem je konec z našim mirom. Mestni hrup bo vdrl k nam in

tako izničil eno bistvenih prednosti vasi pred mestom. Zaradi tega skupaj s Philom Bosmansnom kličem:

*"Ljudje, vrnite se!
Vrnite se k preprostemu življenju,*

k preprostim stvarim! Vrnite se k dobroti, prijateljstvu in zadovoljstvu."

Ohranimo naši ljubi vasi podeželski mir. Predvsem pa naj ostane ali postane naša glavna skrb prizadevanje za kulturo srca. Človek je namreč vreden toliko, kolikor je vredno njegovo srce. Tako je vedno bilo in vedno bo.

Mojca Kosirnik

PGD TUNJICE V LETU 1998

Letošnji občni zbor, ki je bil 14.2.1998, je bil za društvo v znamenju volitev. Minilo je petletno obdobje, zato je bil izvoljen nov upravni odbor. V nov upravni odbor so bili z javnim glasovanjem izvoljeni: Marija Šmidovnik, Matevž Krumpetar, Janez Golob, Janez Balantič, Janez Zobavnik, Dušan Vider, Vera Hlade, Janez Šuštar, Marjan Torkar. Novemu poveljniku bo pomagal podpoveljnik Ciril Vinšek, načelnik pa je Ciril Rems, ki je že navajen gasilskih opravil, tako da bo lahko še naprej aktivno sodeloval v društvu. Spomladi smo se odločili, da povečamo število uniformiranih gasilcev. Sofinancirali smo nabavo devetih novih svečanih oblek, katere smo preizkusili prvič v počastitev sv. Florjana, zavetnika gasilcev. Žal pa smo letos vse prevečkrat uporabljali svečane obleke za pogrebe. Iz naših vrst sta odšla Janez Grkman ter Janko Vrhovnik.

V maju se ponavadi začnejo priprave na občinsko gasilsko tekmovanje. Letošnji rezultati so na ravni prejšnjih let. Spet se je povečal arhiv s pokali. Osvojili so ga mladinci pod mentorstvom Franca Grkman. Poletje je bilo v znamenju praznovanj. Poleg domače prireditve smo se udeležili prireditve v Šmarci, Šmartnem, Selih, Stranjah. Minil je mesec oktober, mesec požarne varnosti. Udeležili smo se sektorske vaje GD Kamniška Bistrica v Črni ter sektorske vaje na Duplici.

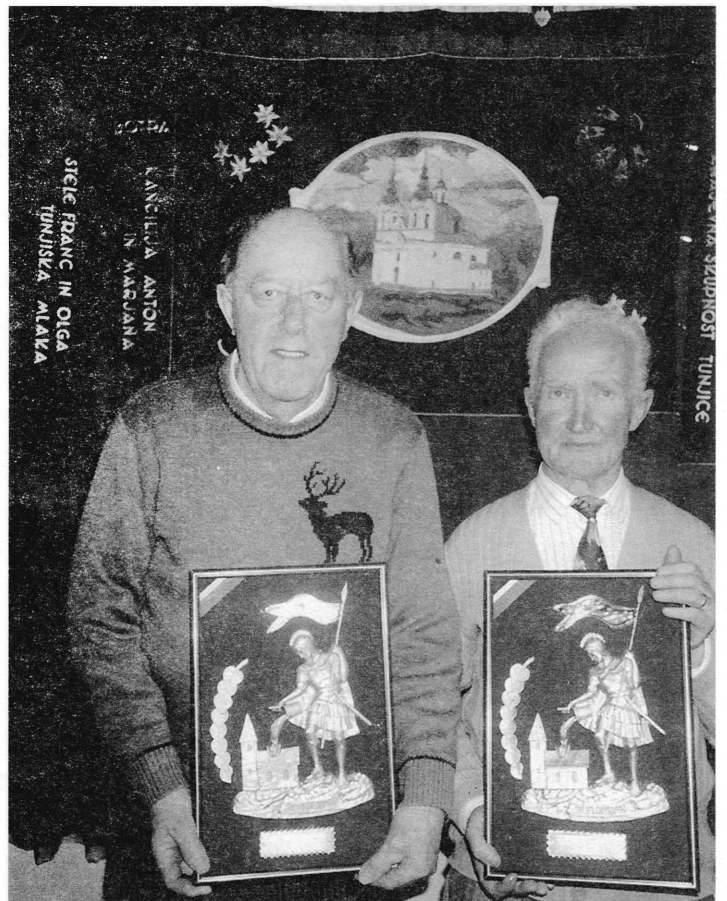
Izvršili smo pregled hidrantov ter preizkusili obe motorni brizgalni. Mlajšim gasilcem smo prikazali delovanje motorne brizgalne in vsak od njih je

lahko preizkusil delo strojnika, seveda pod nadzorom aktivnega strojnika.

V juliju se je sedem pionirjev in pionirk udeležilo letovanja na Debelem Rtiču.

Organiziran je bil vsakoletni obisk osnovne šole, kjer se učencem prvega in drugega razreda prikaže pomen gasilskega društva. Otroci so si ogledali dom in opremo, nato pa so svoje vtise strnili v risbe in spise. Najboljše risbe so bile simbolično nagrajene. To delo je opravil Ciril Rems, ker ga otroci že poznajo. November pa jo je kot leta 1990 spet zagodel z vodno ujmo. Sirena je 5.11.1998 ob 0:10 uri zaznala, da nekje potrebujejo pomoč. Zelo hitro se je zbralo 12 gasilcev, predvsem starejših. Slišati je bilo pripombo, da starejši gasilec sredi noči lažje vstane od žene kot mlajši od punce. Odpeljali smo se reševati v Dom upokojencev v Nevlje. Že sam dostop z avtom do doma je bil problematičen, saj je bilo vode na cesti približno 40 cm. Naši gasilci so sodelovali pri črpanju vode iz kleti ter reševanju materiala. Nekateri gasilci so bili premočeni do pasu. Akcija je trajala do 12.ure. Ob takšnih akcijah se vedno potrdi dejstvo, da je prostovoljno gasilstvo še vedno potrebno. Še tako izurjeni in opremljeni profesionalni gasilci, če jih je pet ali pa tudi deset, ne morejo sami reševati v takšnem obsegu.

To dobro ve tudi drugi predsednik GD Tunjice Andrej Čimžar. On namreč letos praznuje svoj visok jubilej, to je 90-letnico. Zadnje dni v novembru smo ga obiskali na njegovem domu ter mu izrekli čes-

Dolgoletna predsednik in poveljnik GD Tunjice sta prejela zaslužene priznanji za predano delo.

titke in iskreno zahvalo za delo v gasilstvu ter mu zaželeli še veliko zdravih in čilih let, saj je nenakšen tunjiški Leon Štukelj.

Danes pa je že december. Zunaj je sneg, mraz, bližajo se prazniki. Pokale bodo petarde, a gori naj samo tisti ogenj, ki greje, to pa je v srcu in štedilniku.

V letu 1999 želimo, da sodelujete z nami in Vam želimo srečno!

V slogi je moč!

Na pomoč!

Marjan Torkar

Najstarejši član GD Tunjice g. Andrej Čimžar je nedavno praznoval 90 let. Obiskali so ga tudi mlajši gasilski funkcionarji.

60 - LETNICA PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA TUNJICE

Tunjiški gasilci smo praznovanje 60-letnice združili s praznovanjem krajevnega praznika Tunjic, tako da se v okviru le-tega vsako leto nekaj dogaja. Tokrat je bilo na vrsti gasilsko društvo, da ta dan organizira praznovanje. Na slovesnosti, ki je bila 18.7.1998 s pričetkom ob 17,30 uri, smo se spomnili predvsem tistih najbolj pomembnih dogodkov, ki so zaznamovali društveno kroniko skozi čas. V tem prispevku ne bi ponavljal vseh teh dogodkov, katere lahko najdete opisane v knjigi Toneta Palčiča - Tunjice ter v predhodnih številkah Tunškega glasa, kjer o tem pišeta tudi Janez Pregled in Ciril Rems. Slovesnost se je začela z gasilsko parado, katere so se udeležili poleg domačih gasilcev tudi številni gasilci povabljenih društev. Na čelu parade je bil konjenik - zastavonoša, takt korakom pa je dajala Kamniška godba na pihala. Zaigrala je tudi himno in sploh naredila ozračje bolj svečano. Najprej je imela pozdravni govor predsednica KS Tunjice ga. Joži Petek, na-

daljevanje je bil oris društvene kronike. Z govorom sta nas počastila tudi predsednik GZ Kamnik g. Franc Resnik ter častni poveljnik GZ g. Jože Berlec, zaključil pa je naš dušni pastir Pavle Juhant. Sledila je podelitev občinskih in republiških gasilskih odlikovanj. Med drugimi je društvo ob 60-letnici dobilo republiško priznanje II.stopnje. V okviru društva pa smo izkoristili to priložnost, da podelimo naziv častnega predsednika g. Janezu Pregled za njegovo uspešno 52-letno predsednikovanje. Prav tako je bil podeljen naziv častni poveljnik g. Cirilu Rems za njegovo 37-letno poveljevanje. Težko je najti prave besede za delo, ki sta ga v vseh teh letih opravila za GD Tunjice. Naj bo tista, ki je običajna, hvala! Poleg njih smo se spomnili tudi častnega člana GD Tunjice Andreja Čimžar in dolgoletnega člana Janeza Vrhovnik ter se ji- ma prav tako zahvalili s posebnim priznanjem in plaketo.

Novi poveljnik GD Tunjice Matevž Krumpeštar na čelu parade gasilcev ob 60-letnici GD Tunjice.

Kulturni program sta obogatila nepogrešljivi Tunjiški okteti, ki nam je zapel nekaj ubranih pesmi ter plesna skupina "Štupi".

sambla Blegoš, ki je dolgo noč ustvarjal vedro razpoloženje.

Hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali, da je prireditev uspela.

Marjan Torkar

To so bili predvsem kratki inserti iz uradnega dela. Pod točko "razno" se je začelo družabno srečanje pod takti an-

Ponosni veterani na krajevnem prazniku.

ŽIVLJENJE NAS UČI (PIERRE LEFEVRE), PO IZBIRI MOJCE KOSIRNIK

Tri sita

Nekoč je nekdo prišel k Sokratu ves razburjen. "Hej, Sokrat, ali si že slišal, kaj je storil

tvoj prijatelj? To ti moram tako povedati."

"Počakaj malo," ga je prekinil modrec. "Ali si to, kar mi

hočeš povedati, presejal skozi tri sita?"

"Tri sita?" je začudeno vprašal oni.

"Da, moj dragi, tri sita. Poglejva, če gre tole, kar si mi pravkar hotel povedati, skozi tri sita. Prvo sito je resnica. Ali si preveril, če je vse to res, kar bi mi rad povedal?"

“Ne, slišal sem govoriti o tem in ...”

“Tako, tako! Gotovo pa si to preveril z drugim sitom. To je sito dobrote. Ali je to, kar mi hočeš povedati - če že ni čisto zanesljivo res - vsaj dobro?”

Obotavljivo je odvrnil: “Ne to ne, ravno nasprotno...”

“Aha,” ga je prekinil Sokrat. “Pa vzemiva še tretje sito in vprašajva, ali je potrebno, da mi govoriš o tem, kar te tako vznemirja!”

“Potrebno ravno ni...”

“Torej,” se je nasmehnil modrec, “če to, kar mi hočeš povedati ni niti resnično, niti dobro, niti potrebno, naj ostane zakopano in ne obremenjuj s tem niti sebe niti mene!”

Mučno! Zelo mučno!

Slavna igralka in pevka je že prekoračila vrhunec svoje kariere. Nekega dne se je peljala z vlakom iz Hamburga v Frank-

furt v kupeju prvega razreda. Razgovor je nanesel nanjo. Neke dama v kupeju je menila, da je njen glas močno popustil in da tudi njena igralska zvezda ugaša. Pa tudi zredila se je baje kot pitana gos. Gospod, ki je sedel zraven in poslušal to kritiko, se je muzal in rekel: “To lahko pojoči igralki poveste kar osebno, kajti slučajno vam sedi nasproti!”

Dama je prebledela in se začela jecljaje na vse pretege

opravičevati. Končno je našla odrešilni izgovor: “Madam,” je rekla igralki, “za moje bedasto čvekanje je gotovo kriv novinar večernega časopisa. Človek še vedno nasede njegovim strupenim gledališkim poročilom. Grozno, kakšen novinar.”

Igralka je s smehljajem odgovorila: “Ali mu ne bi tega kar sami povedali... Sedi namreč poleg vas.”

KRI REŠUJE ŽIVLJENJA

Krvodajalstvo - beseda, ki jo mnogokrat izgovorimo ali slišimo, ne da bi se zavedali njenega velikega pomena. Kaj šele, da bi se zavedali, koliko ljudem je kri, ki smo jo nesebično darovali, rešila življenje. Mislim, da je ta nadvse humana dejavnost nujno potrebna. Zato se tudi v Tunjicah trudimo, da bi pridobili čimvečje število ljudi, ki so pripravljeni darovati to življenjsko tekočino, ki je ni mogoče kupiti, tudi drugim. Za vspodbudo tistim, ki premišlujejo ali bi se odločili darovati kri, sem o krvodajalstvu povprašala nekaj besed našega mnogokratnega darovalca Janeza Steleta.

Zakaj si se odločil za krvodajalstvo?

Zato, da sem bil pri vojakih dva dni oproščen vaj. Tam sem jo daroval dvakrat. Po odsluženem vojaškem roku sem bil na odvzemu krvi še v Mekinjah in v osnovni šoli Toma Brejca. Prej so bile akcije organizirane tudi v Tunjicah, katerih se nisem udeležil. Verjetno sem bil še premlad.

Kako se je z leti spreminjal način darovanja?

Sprva smo kri darovali kar na posteljah. Vzela jo je sestra. Potem so to spremenili. Darovalec je bil zunaj komore, sestra pa znotraj. Odkar pa kri jemljejo v vrečke, pa je stik s sestro in krvodajalcem zopet neposreden.

Kakšno je tvoje mnenje o krvodajalstvu?

Sem zadovoljen, da sem ljudem pomagal reševati življenja. Širile so se govornice, da kri pošiljajo v Afriko in Vietnam. Jaz odnosa do krvodajalstva nisem spremenil, saj je moj moto pomagati ljudem, ne glede katerim.

Kaj bi rekel tisti, ki se za krvodajalstvo ne more odločiti?

Menim, da je krvodajalstvo spričo tolikih prometnih nesreč, drugih težkih bolezni in operacij, zelo potrebno in pomembno, zato naj se tudi mladi odločijo za to humano dejavnost.

Janez Stele med darovanjem krvi.

Kolikokrat si daroval kri?

Vsega skupaj sem jo daroval petintridesetkrat.

Si kdaj občutil kakšno slabost?

Ne. Razen takrat, ko sva s pokojnim Pikovčevim očetom popila preveč vinjaka. Pila sva ga v Zavodu za transfuzijo krvi. Pikovčev ata je bil “fejst”, jaz pa mlad in nama je strežnica kar sama od sebe nosila kozarček

za kozarčkom. Tako, da nisva mogla popiti vsega.

Kaj misliš o krvodajstvu v Tunjicah?

V začetku je bilo krvodajstev precej. Potem je krvodajstvo upadlo. Zadnjih deset let pa beležimo precejšen porast.

Kolikokrat misliš še darovati kri?

Do izpolnjenega starostnega kriterija. To je še trikrat.

Tvoje mnenje o nadaljevanju "krvodajalske akcije" pri Grlušku.

Menim, da je to srečanje zelo pomembno zaradi spoznavanja ljudi med seboj, zabave in sprostitve, katere smo vsi potrebni. Mislim, da poleg humanosti tudi to marsikoga pritegne.

Iz ust našega sogovornika smo izvedeli kar nekaj zanimi-

vih stvari. Želimo si čimveč tako vztrajnih krvodajalcev. Obenem pa bi izkoristila to priložnost in vsem krajanom Tunjic v imenu RK zaželela tihe Božične sreče, ter zdravja in mnogo zadovoljstva v krogu najdražjih v letu, ki prihaja

Ana Stele

IZLET V PREKMURJE

Odbor RK Tunjice je tudi letos v oktobru organiziral izlet na daljšo relacijo z veliko vožnje, vendar prav prijetne. S seboj smo imeli "glavnega" od ansambla Nagelj, g. Staneta Kregarja. G. Miha je bil spet naš vodič in je spotoma marsikaj povedal in osvežil znanje, kar nam ga je od šole še ostalo (bili smo pretežno srednja in starejša generacija). Z nami je bil tudi g. Jernej, ki je pridno pomagal harmonikarju in dodatno skrbel za smeh.

Zjutraj ob sedmi uri smo se z avtobusom odpeljali proti

vzhodni Sloveniji. Vreme je bilo malo vetrovno, vendar lepo. Če je človek vesel, niti ni važno, kakšno je. Okrog desetih smo prispeli v Ormož, kjer smo šli najprej na toplo malico - kar kosilo. V redu je bilo. Za tem smo se odpeljali v Ljutomer, kjer smo si ogledali cerkev Janeza Krstnika. Prijazen župnik nam je povedal o nastanku cerkve in njeni zgodovini ter nas povabil v župnišče, kjer je medtem kaplan pognil dolgo mizo in jo "okrasil" z vinom, sokom in pecivom. Župnik je šel do vsakega posebej, in mu nazdravil in namenil dobro bese-

Ansambel »Za en dan«

do in seveda z nami zapel. Obljubil je, da se bo ob priliki s svojimi farani oglasil pri sv. Ani v Tunjicah. Mimogrede naj omenim, da smo tukaj naleteli na biserno poroko. Zaigrali in zapeli smo jim: *Moje dekle je še mlado...* Upam, da smo jim dodatno polepšali dan in jim povrnili spomin na mlade dni.

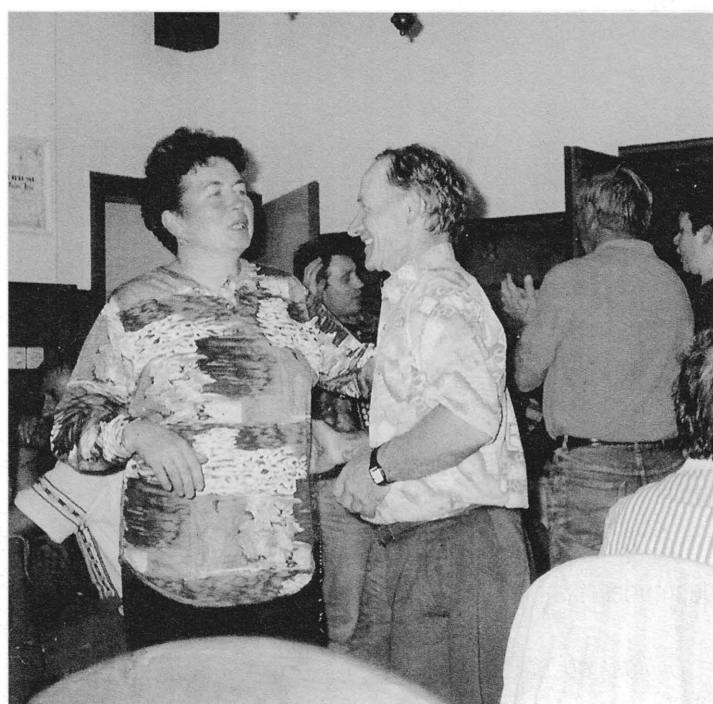
Ker je v Ljutomeru doma lončarstvo, smo se oglasili pri enem teh mojstrov. Zanimiv pogled v preteklost v posebnem razstavnem prostoru. Pot nas je peljala naprej v vinsko klet na ogled in degustacijo. Njihova vina so dobra in težko se je odločiti, katero je boljše. Iz kleti smo se dobre volje odpeljali proti Veržetu, v Babičev mlin, edini še usposobljen mlin na Muri.

V Moravskih toplicah pa je bila naša zadnja postaja. Kdor si je želel kopanja, je lahko šel v zdravilišče, ostali pa smo šli v bližnjo Bogojino pogledat Plečnikovo cerkev, vendar res samo pogledat. Župnik, ki se je od nekod prikazal, ni bil pri volji za pogovor.

Končno smo se zbrali v prekmurski gostilni, kjer smo z večerjo, plesom in družabnimi igrkami zaključili naš izlet in se zadovoljni v precej poznih ali zgodnjih urah, kakor se vzame, vrnili domov z željo, da gremo drugo leto spet.

Hvala odboru RK za organizacijo, spremljevalcema za prijetno vzdušje, šoferju Milanu za varno vožnjo ter vsem ostalim za dobro voljo.

Ivanka Vrhovnik

Trenutek za ples.

ODSEV NARAVE V SLIKAH...

V poplavi vsakodnevnih praznovanj najrazličnejših obletnic zelo redko zasledimo omembo umetniškega ustvarjanja, še posebej v tako majhnem kraju, kot so naše Tunjice. V mislih imam slikarja samouka Slavka Smolnikarja, ki vstopa v 25. leto likovnega ustvarjanja ali če hočete, toliko let je minilo, odkar je odkril ta dar v sebi. In ta dar namenja drugim, saj za sebe ni narisal še nobene slike. Tako je pač v naravi mnogih umetnikov. Naš "Tarzan" je na svoji slikarski poti poskusil kar nekaj tehnik. Največ upodablja v olju, čeprav je začel kot mnogi, z akvareloom. Veliko zanimivih slik je napravil tudi v akril tehniki, v zadnjem času pa se vse več posveča pastelu. V tej tehniki je upodobil tudi veliko cerkva sv. Ane, za katere je stalno povpraševanje. Prav te njegove slike naše cerkve krasijo prenekatero steno znamenitih in uglednih ljudi doma in po svetu. Toda teh njegovih slik ne bomo najbrž videli. Morda bo nekaj upanja po ponovni oži-

vitvi društva likovnih samorastnikov Kamniku, katero je včasih že delovalo in katerega član je bil tudi Slavko. Do bolj-ših dni za tovrstno delovanje pa je še daleč, vendar kljub grenkemu kruhu vsak vztraja, tako tudi naš Tarzan, čigar stalno razstavo podarjenih slik lahko občudujemo v prostorih naše poslovilne vežice ali pa ob priliki licitacij njegovih prav tako podarjenih slik raznim društvom. Pravijo, da so umetniške duše mehke. Njegova je še posebej, sicer ne bi toliko svojih del podaril za dober namen. S tem nesebično pomaga, da vsa ta društva in organizacije lažje delujejo. Največje plačilo njemu so zadovoljni ljudje v skupnosti, kjer živi. Takšnega spoznamo še posebej na razstavah, ki jih pripravlja. Tam občutimo vso njegovo dušo, ko je vesel, da so ljudje zadovoljni in občudujejo njegova dela. Takrat vzame iz malhe svoje orglice, jih stisne med dlani in pod značilne brke. Njegova duša zapoje najlepšo pesem in ko uga-snejo še luči, ko prostor raz-

»Stari mojster« pri delu v svojem ateljeju.

svetljujejo le še sveče, je za starega mojstra trenutek sprostitve po napornem ustvarjanju in najlepše plačilo za trud, ko v očeh drugih vidi, to česar sam nima. In ko bodo v modi spet

klobuki, takrat bomo lahko rekli in tudi storili: klobuk dol, do takrat pa ...

Valentin Zabavnik

LEP SPOMIN NA TUNJICE

Tunjice so čudovite! Občudovali smo jih v kratkotrajnem soncu, s hribčka izpred cerkve sv. Ane in s hribčka izpred gostilne Slanovec. Kako bi se šele slikar zazrl v to pojemajočo zelenost panorame, v te oblike dreves in gora, ki jih razodeva jesenska svetloba...

V ta svet smo se v soboto, 3.oktobra, pripeljali na izlet

člani in članice Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine. Ti naši izleti so vezani na obisk zanimive cerkve - božjega hrama, bližnje gostilne in na lepo ali grdo vreme. Imeli smo vse troje. Vse drugo pa je prišlo samo od sebe, saj nas je bilo okoli sto, veselo razporejenih. Ob tej priložnosti se namreč srečamo med seboj znanci in neznanci, si izmenjujemo no-

Naša cerkev je prvič gostila tako veliko skupino invalidov.

Pri kosilu.

vice in dragocene izkušnje, ki nam pridejo prav v našem vsakdanjem življenju, se pre-

pustimo družabnosti in utrujemo človeške vezi.

Tunjičani ste tokrat prvič gostili tako številno skupino invalidov, kajne! Čutili smo, da smo dobrodošli. Omenim naj samo pristrčen sprejem z moštom, s šilcem žganja, z orehi in sladkimi domačimi dobrotami. Vse to uživanje duševne in telesne hrane se je nadaljevalo po maši, ki jo je daroval župnik Pavle Juhant. Še posebej nas je presenetil glasbeni intermezzo pevca Filipa in pozoren obisk Brigite Bukovec ter tenkočutnost, ki ste jo pokazali za naše potrebe in želje v gostilni Slanovec. Skupaj z nekaterimi od vas, ki ste prisledli k še zadnjemu omizju, je čas tekel hitro

proti polnoči, ko so se poslovili še zadnji.

Vsi udeleženci srečanja bi se radi zahvalili vsem, ki ste sodelovali pri organizaciji in izvedbi, še posebej pa vsem darovalcem svojega truda in dobrot. Naj ostanejo neimenovani, da ne bomo krivični do onih, katerih imen, žal, ne poznamo.

Lep pozdrav vsem in nasvidenje!

Darinka Slanovec

NEKAJ ZANIMIVOSTI IZ »STARE SKRINJE«

Zbral: Ivan Nograšek

Marsikateri mlajši Tunjičan ne ve, da je bil v času po prvi svetovni vojni v Tunjicah točno določen in ograjen prostor, kamor so morali vsi zakopavati poginule živali. Imenovali so ga "Konjski britof". Ta prostor je bil na Mohtovem in sicer med današnjima Mohtovo in Seliškarjevo hišo. Po državnem odloku je namreč vsaka takratna občina tak prostor morala imeti.

Včasih so nas otroke učili, kako si najlažje zapomniti vse hiše v Lanišah, oz. v Dolini, kakor smo Tunjičani tej vasi rekli. To reklo verjetno izvira še iz časov, ko se kmetije niso delile na "Spodnjo" in "Zgornjo". Pa poglejmo, kako enostavno je to šlo: Vočenk je stopu k Lanišek, nej Cerij

Dolenca praša, če Hribar ve, da je pod Žvabom Koželj.

Stari Tunjičani so poznali naslednje vrste plesov: Povštertanc, Lisičji rep, Čof polka, Ziben šrit ali sedemkoračni ples. Slednji se je plesal na melodijo naslednje pesmice:

pes pa ni- ma re- pa več
kdo ga mu je od- se- kal
preč pr Jer- šin pr Pu- cin
o krog hri- ba pr O- grin.

Na začetku tega stoletja je v Slatni živel možakar, z imenom Svatenški Johan. Zaradi njegovih nadnaravnih sposobnosti in popolnoma sivega izgleda so mu pravili

"Svatenški ta mal bog". Pokojni Nivčarjev oče ga je dobro poznal in o njem je znal pripovedovati različne zgodbe. Johan je namreč pasel krave na Veliki planini, kjer je vedno našel širok krog poslušalcev za zgodbe in prerokovanja. Poglejmo, kaj je prerokoval in kako se je vse to uresničilo, čeprav ob tistem času za njegove prerokbe ni bilo nikakršne osnove.

Svatenški bog je rekel, da bo takrat hudo na svetu:

- ko bo papež v Rimu kihnil in se bo slišalo po celem svetu,
- ko bodo kmetje gnoj v žakljih nosili na njive,
- ko bo ob enajstih poldne zvonilo,

- ko bodo železni voli njive orali in železni ptiči po zraku letali,
- ko bodo v eni sezoni dvakrat krave v planino gnali.

Stara pesmica, ki se je naučil Bobnarjev France, ko je začel nabirati učenost v tunjiški šoli:

*Zjutraj, ko se prebudim,
najprej križek naredim,
prosim angelčka lepo,
naj me čuva prav skrbno.
Ko se umijem in najem,
brž veselo v šolo grem,
v šoli pridno se učim,
ubogam rad in ne kričim,
in potem, ko sem doma,
skačem, vriskam, kar se da.
Staršev nikdar ne jezim,
kar mi reko, vse storim.
Po večerji vsakokrat
molim in grem zgodaj spat.*

TUNJIŠKA ZNAMENJA, 1. NADALJEVANJE

Takoj po drugi svetovni vojni smo imeli v Tunjicah verouk v šolskih prostorih. Najbolj živo se spominjam, kaj nas je takratni župnik g. Jože Smolič učil o maščevanju in kaj moramo storiti, če nas pot vodi mimo znamenj in križev.

DOLENČEVA KAPELICA STARA 74 LET.

Na mestu, kjer danes stoji Dolenčeva kapelica, je do leta 1924 stalo znamenje - razpelo. Ko so tedaj postavili kapelico, so razpelo prenesli ob pot nad Dolencem. Po poti, po kateri se pride v Stolnik in naprej v Stranje, so vsako leto gnali živino na pašo na Veliko planino in ob križu pomolili za srečno pot.

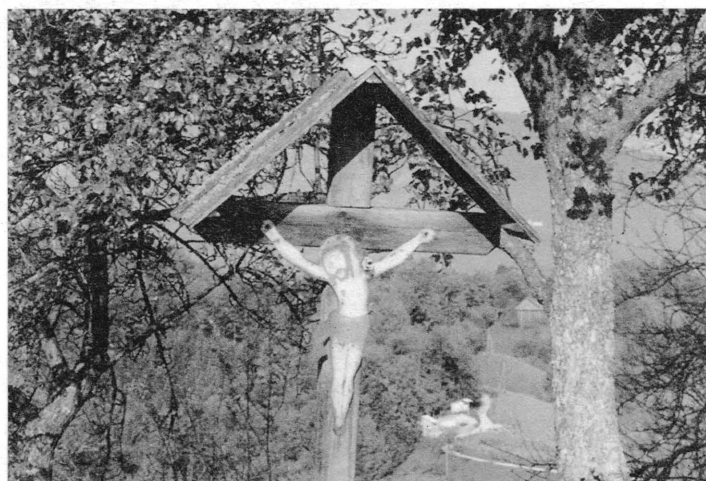

ZNAMENJE V GOZDU NAD DOLENCEM.

Vprašal me je: "Tone, kaj bi Ti storil, če bi Ti jaz zažgal hišo?" Brez premisleka sem se odrezal: "Jaz bi jo tudi vam!" Seveda je sledila pridiga, da maščevanje ni krščansko in kako moramo tistim, ki nam kaj slabega storijo, oprostiti.

Naučil nas je tudi, da se morajo deklice ob znamenjih pokrižati, fantje pa reči "Hvaljen Jezus".

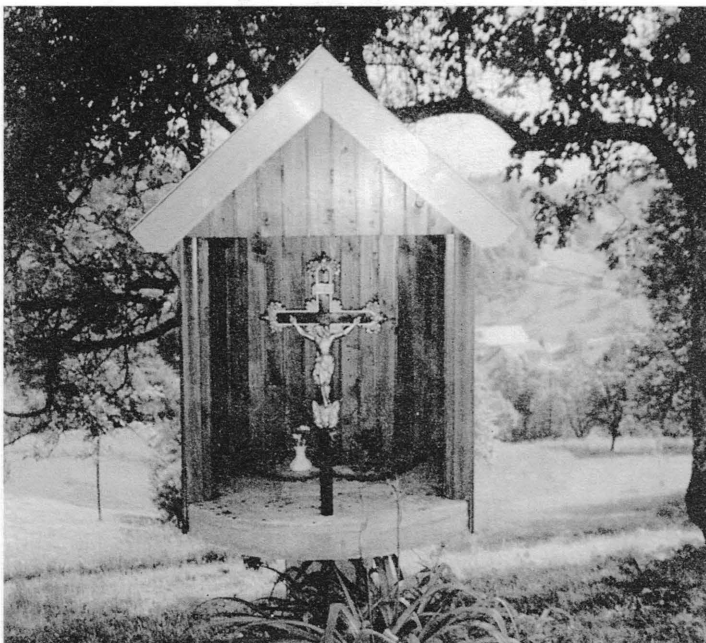
Že v lanskem "Tunškem glasu" sem predstavil nekaj tunjiških znamenj. Tokrat vam predstavljam naslednjih pet.

PREJŠNJE HRIBARJEVO ZNAMENJE; V DOLINI KOŽELJI.

Najboljši dokaz, da so bila nekoč vsa posestva, ki se danes delijo na "zgornje" in "spodnje", enotna, sta Hribarjevi domačiji. Parcele so tako pomešane med seboj, da samo domači vedo, čigava je katera.

Pod Spodnjim Hribarjem stoji znamenje, ki je last Zgornjega Hribarja in seveda stoji na njegovi zemlji. Do pred par leti je bilo to znamenje lesen križ, na njem pa Križani, ki je bil narejen iz pločvine in pobarvan. Zob časa je storil svoje in Hribarjev Janez je v lanskem letu postavil na istem mestu novo

NOVA HRIBARJEVA POLKAPELICA.

OBNOVLJENO MARTINEŽEVO ZNAMENJE.

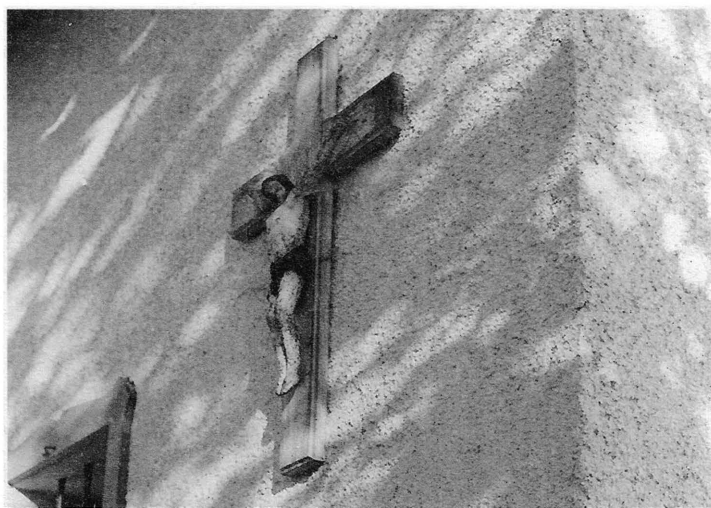
Pod Martinežem je do pred par leti stalo leseno znamenje s Križanim, ki je bilo narejeno iz lesa. Peter ga je obnovil in namesto iz lesa danes lahko vidimo izdelek iz kovine.

Pred Pucinovo hišo je še po drugi svetovni vojni stalo znamenje. Leseno ogrodje je sčasoma propadlo in križ so pritrdili na hišo. Tudi, ko so pred dvema leti staro hišo podrli in postavili novo, so križ prenesli in ga pritrdili na novo hišo.

Na mestu, kjer stoji Komatarjevo znamenje, naj bi po ustnem izročilu pobili Turke, ki so pred približno petsto leti ropali po naših krajih. Pokopali so jih nedaleč stran od lokacije današnjega znamenja in sicer na kraju, ki se še danes imenuje "V Turkovem". Resničnosti te

OBNOVLJEN KOMATARJEV KRIŽ, TAKO KOT NEKOČ OBRNEN PROTI JUGU.

KRIŽ NA STARI PUCINOVI HIŠI.

Prav je, da tokrat napišem nekaj o Komatarjevem znamenju, ki je pred tremi leti, ko je izšla knjiga "Tunjice", po zaslugi "računalniškega škrate" izpadlo iz nje.

zgodbe žal ne moremo preveriti.

Je pa res, da je leta 1907 Matevž Slanovec, gospodar Komatarjevega grunta, postavil znamenje, ki ga je tekom

desetletij večkrat podrlo neurje. Vedno so ga obnavljali. V 70. letih ga nekaj časa ni bilo na mestu, temveč so ga imeli shranjenega pri Komatarju. Leta 1981 je Lojzetova Anica prišla h Komatarju in prosila, če ga na svoje stroške, v zahvalo Bogu za ozdravitev, spet lahko obnovi in postavi. To je res storila. Vse delo je opravil Plahutnik - Hlevnjek iz Sp.Stranj.

tarjevega znamenja je ugotovil, kar malo presenečen, da je po 17 letih spet potrebno prenove. Konec septembra je bilo vse gotovo in tunjiški župnik g.Pavle ga je v prisotnosti številnih obiskovalcev blagoslovil. Prav gotovo je trenutno Komatarjev križ najlepše obnovljen v vsej fari.

Žal za večino tunjiških znamenj ne vemo, ob kakšni priliki so bila postavljena in kdaj se je to zgodilo.

Sedanji gospodar Komatarjevega posestva Lojze Štupar se je letos namenil obnoviti kakšno znamenje v bližnji kamniški okolici. Toda znamenja, ki bi prišla v poštev, so bila že obnovljena. Po temeljitem ogledu domačega Koma-

Vsem, ki bi za katerokoli znamenje vedeli vzrok in ali čas nastanka, prijazno vabim, da mi to sporočijo.

Tone Palčič

OBNOVLJENA KAPELICA

Blagoslovitev obnovljene kapelice.

Naše želje in hotenja so postala resničnost. Komovčevo znamenje Jezusovega srca, je bilo potrebno obnove. Prebivalci Vinskega vrha smo se zavzeli in poskrbeli za vsa potrebna dela. Potrebno je bilo zamenjati plošče v notranjosti kapelice in Jezusov kip na novo pobarvati. Po končani obnovi pa so prišle na seznam vse spretnke kuharice in izdelovalke peciv za pogostitev po blagoslovitvi kapele.

Vinšanke smo napekle veliko sladkih dobrot, seveda pa ni manjkalo ne mesa in ne pristne kapljice. G. Zavasnik nam je podaril marmorne plošče in stopnice, tako, da je bilo celotno znamenje deležno obnove. Delo, potrebno natančnosti, volje in potrpljenja, je bilo precej hitro končano. Vinšani smo se veselili tega tre-

nutka in ko so bila dela na višku, je bilo potrebno vse skupaj le še okrasiti. Znamenje je zaželelo v vsej svoji lepoti, z živimi barvami, čudovitimi cvetovi in lučjo. Vsakdo, ki ga je pot zanesla tu mimo, se je moral ustaviti, pomoliti ali pa le občudovati to znamenje.

Na dan Svetega Rešnjega telesa pa je znamenje prejelo še blagoslov.

Župnik je po končani sobotni maši prišel v spremstvu ministrantov in faranov do kapelice in jo slovesno blagoslovil. Po blagoslovitvi pa so Vinšani povabili še ostale farane na mali prigrizek in na delitev veselja ob končanju del in obnovljeni kapelici.

Vinšani smo ponosni, da imamo tako lepo kapelico.

Katja Vrhovnik

Za vsakega, ki leži v senci, mora nekdo na vročem soncu trdo delati.

(afriški pregovor)

Restavratorska dela so bila v Tarzanovih rokah.

Letos poleti je bila obnovljena tudi freska sv. Ane pod zvonikom. Freska se je pokazala ob lanskoletni obnovi fasade cerkve.

DELO KREPI ČLOVEKA

Izrek, ki ga vsi dobro poznamo, prav gotovo velja za Dolenčevo Lenko. Že od mladih nog, ko je še nabirala znanje v tunjiški šoli, je morala poprijeti za delo. Že za časa prve svetovne vojne, ki ji je ostala v spominu po preletu italjanskih letal nad Lanišami in čez hribe proti notranjosti tedanje Avstroogrskke, je morala oditi služiti k Davčarju. Tam je pasla krave in morala dan za dnem s košem na rami pešačiti v Šmartno pri Cerkljah po pesnjek. Nato je dve leti skrbela za živino pri Jerovšku, kjer so tiste čase imeli deset glav goveje živine in dvanajst prašičev. Že kot dekle je odšla za deklo na Bezjakovo kmetijo na Vir pri Domžalah. S sosedovim fantom sta se rada videla, pa ga ji usoda ni namenila za moža. Pri Sp. Jagodicu na Sv. Lenartu so potrebovali nevesto in stari Jevšev, ki je po hišah čevljaril, je vedel

za Dolenčevo Lenko ter jim jo priporočil. Stari Dolenc je bil seveda za ženitev takoj navdušen, saj je s tem oddal že svojo četrto hči od šestih. S težkim srcem je šele tretjič, ko jo je na Vir prišel iskat brat Florjan, odšla domov. Hitro so se dogovorili za poroko in mrzlega zimskega dne leta 1931 sta se s Sp. Jagodicem poročila v cerkvi Sv. Lenarta. Spominjam se, kako je vse svate zeblo, ko so čakali na šenturškega župnika, ki je nalašč pozabil vzeti s seboj kelih, da je končno po dveh urah čakanja le opravil ženitveni obred. Župniku namreč ni bilo všeč, da je denar, ki so ga številni svatje darovali ob poroki, pripadel lenarški, namesto šenturški cerkvi.

Rodila je tri hčerke in leta 1971, ko so se splašili njihovi konji v Cerkljah in ubili moža, ovdovela. Nekaj časa je še

Dolenčeva Lenka.

vztrajala na kmetiji, nato pa je odšla v vas Pšato pri Cerkljah, kjer je petnajst let gospodinjala na kmetiji in opravljala vsa ostala kmečka dela, saj je domača gospodinja nepokretna ležala v postelji. Po gospodinjini smrti je morala oditi in se preselila k hčerki na Rudnik pri Volčjem Potoku. Od tam jo je pot pred parimi leti zanesla k najstarejši hčerki, ki je poro-

čena pri Škandru na Ravnah. Letos avgusta je dopolnila 91 let in je še vedno čila in zdrava. Rada pomaga pri lažjih delih na kmetiji. Letos, ko je sadno drevje obilno obrodilo, je pridno pobirala sadje. Vedno je dobre volje in pravi, da bo rada živela in delala, dokler ji bo to Bog to namenil.

Tone Palčič

KAPLANOVA CILKA

Tunjičanka, ki že od leta 1931 ne živi več v svojem rojstnem kraju in ki je letos novembra dopolnila častljivih devetdeset let, je Kaplanova Cilka iz Vinskega Vrha.

Njen rod izhaja iz kraja Orehek v Cerkljanskem hribovju. Njen ded je namreč leta 1875 kupil pol grunta na Vinskem vrhu. Približno ob istem času je dedov sorodnik - svak kupil četrto Davčarjevega grunta.

Najstarejši sin Janez se je oženil s Šmidovo Micko in v zakonu se jima je rodilo pet otrok. Četrta po vrsti Cilka je na

svet prirojala 12. novembra 1908.

Ker pri Davčarju drugi rod Flandrov ni imel otrok, sta se bratranca Kaplanov Janez, Cilkin oče in Davčarjev France dogovorila, da bodo Cilko dali k Davčarju. In res je nekega dne, ko je bilo Cilki osem let, prišel Davčar ponjo. Cilka je bila nad tem sprva navdušena in mama ji je zavezala culo, saj je bilo v njo zlahka spraviti vse njene osebne stvari in s stricem sta se mimo Bukovnika podala proti Davčarju. Toda prišla sta le do Ulčnika na Pustoti, ko jo je Cilka jadrno ucvrla nazaj domov.

Kaplanova Cilka je dočakala devetdeset let.

Tako, pravi, je bila ob Davčarjevo posestvo.

Kot petnajstletno dekle so jo domači dali v uk za šiviljo v Podgorje. V Mrakovi vili se je dve leti učila pri gospe Salatovi. Naneslo pa je, da se je ravno takrat ženil Komovčev Tone in Cilka mu je morala pri Komovcu sešiti vso balo. Tja so tudi iz Podgorja pripeljali njen šivalni stroj. Stroja po tistem niso več peljali v Podgorje. Ker so ljudje videli, da zna Cilka lepo šivati, so ji dajali vedno

več dela in njenega učenja je bilo konec.

Leta 1931 se je Cilka poročila s Košiševim Matevžem in ker je bil on v državni službi kot orožnik, je moral na delovno mesto v Split. Odpotovala je seveda z njim. V Splitu sta živela deset let in tam se jima je rodila tudi edina hčerka. V Splitu je šivala ženske bluze za neko trgovino. Spominja se, da so vse njene izdelke takoj prodali, saj je imela ravno pravnjši kroj za mlajše ženske postave.

Prišlo je 1941. leto in družina se je morala iz Hrvaške izseliti. Prišli pa so sprva le do Ljubljane, saj jih Nemci niso hoteli sprejeti brez dokumentov. Po enotedenskem čakanju so končno le dobili dovoljenje za preselitev v Kamnik, kjer so stanovali na Perovem v vili Marija, ki je bila last Ukušekovih in Košiševih. V petdesetih letih so si skupaj s hčerko in zetom zgradili hišo v Rozmanovi ulici. Povedati je treba še to, da je Cilkini družini leta 1941 propadel ves denar, ki so ga prihranili in s katerim bi lahko

zgradili večjo hišo, pa še nekaj bi ostalo.

Če se Cilka ozre na prehojeno pot, pravi, da je bilo njeno življenje eno samo delo, vendar pa ji ni žal, da je dočakala 90 let zdrava, brez skleroze. Pravi, da ji je pred časom vnukinja v šali rekla, da gotovo tako dolgo živi zaradi tega, ker je svojo mladost preživljala v bližini zdravilnega kraja Na tratah. Kaplanov boršt namreč celo meji na to moderno zdravilno mesto.

Tone Palčič

NAŠI DNEVI NARODNIH NOŠ

Toliko let že hodimo na Dneve narodnih noš, da se mi zdi, kot da je to že popolnoma enostavno opravilo. Pa to ni tako lahko oziroma brez skrbi. Vsako leto se znova sprašujemo, kako naj si uredimo voz. Velika večina stalnih obiskovalcev dnevov narodnih noš ve, da je vedno eden najlepših voz iz Tunjic. Temu primerne pa so tudi naše skrbi. Naši neutrudni Dana in Angelca kar več dni ob "kofetku" razmišljata in preudarjata, kako naj izgleda naš voz. Biti mora preprosto okrašen, ponazarjati mora kaj iz naše preteklosti in nakazati del narodnega izročila.

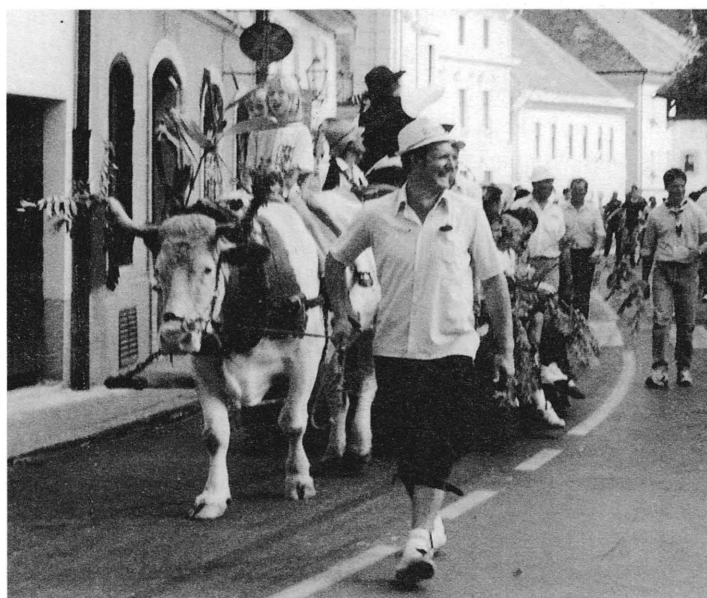
Letos smo odšli na vrh Kravca, kjer smo nabirali planinsko resje in bodeče neže. V naslednjih dneh pa smo s pomočjo naših otrok pridno pletli vence. Jaz ob tem občutim veliko veselja, saj se veliko nasmejimo, klepetamo in obujamo spomine.

Ko pride sobota, se odpeljemo do gostilne Repnik, kjer okrasimo voz in ga primerno uredimo. Vsi neumorno delamo, ocenjujemo, ogledujemo in popravljamo. Ko smo končno vsi zadovoljni, se odpeljemo domov, da si zlikamo in uredimo narodne noše.

V nedeljski sprevod se pripeljemo z lepim vozom, urejenimi in skrtačenimi konji ter lepim napisom na tabli: "Tunjice"!

Lep je občutek, ko se pelješ med množico obiskovalcev in ti vzklikajo: "Živijo Tunčane...!" Najbolj veseli pa smo pozdravov nekdanih Tunjčanov, ki pridejo tudi po več letih v Kamnik in nas s solzami v očeh pozdravljajo ter se ob tem spominjajo svojega rodnega kraja.

Ob zaključku se še malo poveselimo, zaplešemo in veselo obljubimo, da se drugo leto spet dobimo.

Korbarjev vol je zadnjič vlekel voz na Dnevih narodnih noš.

Vsa leta so nam delali družbo oziroma so zastopali našo vas tudi "fantje" z volovsko vprego. Resnično enkrat je bil Korbarjev vol, ki je vsa leta vlekel voz z veselimi muzikanti. Vedno je bil zadnji v sprevodu in vedno ena največjih atrakcij. Letos jih prvič ni bilo več, saj je ubogi vol odšel v "večna lovišča". Po pripovedovanju je bil eden najstarejših, če ne celo najstarejši vol v občini.

Zaključila sem z opisom svojih doživetij ob tem dnevu,

ki ga imam rada. Upam samo, da nas bo kdaj na vozu še več, da bomo pokazali, koliko je v Tunjicah še narodnih noš, oziroma kdo jo sploh še hoče obleči.

Vesela sem, da se radi oblečejo in radi delajo pri pripravi na narodne noše naši otroci.

Upam, da bodo ohranili na praznična oblačila naših dedkov in babic lepe spomine.

Dragica

NOVICE S TUNJIŠKEGA LOVSKEGA REVIRJA

Na Ravnah pri Medvedu se je posrečil beg iz obore lepi te-lički, kupljeni in pripeljani iz Evrope. To je posebna vrsta goveda, ki ne daje prida mleka, ampak predvsem meso. Pašno pravico si je izbrala od Sušaka preko Stolnika do Koželja, kar dokazuje, da so v Tunjicah vsi pogoji za evropsko govedo. Dva meseca se je trudil in jo jagal naš tunjiški rojak, veterinar Andrej. Njegova mama je Zotlarjeva Ana. Najboljši strel se mu je posrečil šele četrtič, seveda z injekcijo za oma-mo živali. Govedo je zdaj doma med svojimi vrstnicami pri Medvedu.

V tunjiškem lovišču je gost iz Nemčije uplenil kapitalnega srnjaka. Trofeja, rogovje srnja-

ka je bilo ocenjeno s 112 točkami, kar je bronasta medalja.

Od Vrtač je prišla novica, da je Jernej Štupar - Vrtačnik uspešno opravil lovski izpit in že prvo leto položil na ščetine štiri ščetinarje kar pod domačo hišo. Kamniški lovci mu zamerijo iz same "fovšarije" to, da ščetinarjem ni dovolil prekoračiti lovske meje v Kosirnikov Laz, kjer so jih tako željno čakali. Pa dober pogled še naprej.

Jazbeci veselo nadaljujejo s staro navado. Delajo škodo po njivah krompirja, koruze in povzročajo hudo kri po celem tunjiškem območju.

Tudi kune belice pridno skrbijo za svoj zarod. Če najde ta kosmati zlodej luknjo v kokoš-

Lovske zgodbe bova spravila kar v tvoj nahrbtnik.

njak, si čez noč ob vse živo kurje premoženje.

Lovci so tudi izpolnili letni plan odstrela srnjadi. Največ osebkov je bilo uplenjenih kar ob cestah. Kar je mogoče tudi dobro, saj nenaden skok divjadi pred jeklenega konjička lahko povzroči vozniku hude težave.

V letošnjem letu je praznoval zlato poroko naš najstarejši lovec LD Kamnik Jože Zobavnik - Strehovec. Iskrene čestitke, dober pogled in ravne cevi! Ženi Francki pa, naj še naprej skrbi za tvoj "ruzak", s tisto "flašo ta kratkega", ki gram drži.

Srečno! Jager

JAZBEC, ZANIMIVI STRIC

1. zgodba

Jazbec je zanimiva žival, ki človeka vedno znova preseneti. Čez dan se bolj redko srečamo z njim, ker se najraje zadržuje v starih jazbinah, kjer ima več vhodov.

Jazbec je sicer iz rodu kun, a je po telesni zgradbi bolj podoben medvedu. Njegova dlaka je sivkasta in črnkasta z belimi koničami. Dolga koničasta glava je bela, s črnima pasovoma od smrčka čez oči in ušesa. Rep je kratek, pod njim pa je žlezasta jamica - smradnica, ki izloča smrdečo lepljivo tekočino.

Jazbec je skromen vsejed. Priležejo se mu jagode vseh vrst, maline, gobe, želod, miši, kače, žabe in tudi bolna divjad. Seveda naše kmetice - gospodinje ga najbolj poznajo kot ljubitelja mlečne koruze in po izkopavanju posajenega krompirja in koruze, kjer si išče miši, voluharje in bramorje.

Na vrsti je tudi ljubezen, še skrivnostnejša, kakor njegovo življenje. Čas njegove paritve je od julija do septembra. Redko se primeri, da je kdo priča jazbečevi ljubezni.

Imel sem srečo. Bilo je v začetku avgusta, ko sem šel na klic srne vabit srnjaka. Naenkrat pritegnejo mojo pozornost

Hov, hov, ali ste kaj videli jazbeca, hov?

glasovi, kakršnih še nisem slišal v lovišču. Glasovi sprva podobni jeznemu kokodakanju purana. Ko je to utihnilo, se je slišalo zamolklo godrnjanje, podobno kompresorjevemu brnenju in na koncu kot davljenje neke osebe. Kdor še ni slišal

jazbečevih paritvenih krikov je prepričan, da ima opravka z morilci. Tak primer bom opisal.

Konec avgusta. Vročemu dnevju je sledil soparen večer. Klopi na dvorišču kmečkega turizma so bile polno zasedene,

čeprav je šla ura na deseto. Tedaj je priteknel prestrašen zaljubljen parček z one strani od Vrtač z vzkliki: "Pomagajte! Neko žensko davi nekdo! Dobro sva slišala." Nekaj avtokrosistov, tudi Tunjčanov je bilo vmes, je hitro skočilo, sledilo fantu do roba gozda in naprej v nakazano smer. Klicali so in preiskali gozd, toda vse tiho je bilo, o morilcih ni sledu, še manj o kakšni žrtvi.

Meni je takoj usekalo, za kaj gre... "Pomirite se, ljudje božji. Jazbeci se ženijo" jih mirim. Moji razlagi je pritrtil tudi komentarski lovec France in povedal, da že tretjo noč sliši vzdihovanje in jok ženske in da prvo noč ni zatisnil očesa. Tretjo noč pa je videl jazbečji par in potrtil, da to niso glasovi žrtve, ampak jazbecov. Prostovoljni reševalci so po vrnitvi naročili "kišto pera", da so potešili iz-

sušena usta in nazdravili na srečen rod jazbečje družine.

2. zgodba

Jaz jazbeca ne preganjam rad. Pri lovu nanj so same nepredvidljivosti.

Noč je bila črna, kot v rogu. Na nebu med oblaki so mežikale redke zvezde. Za Krtovo hišo je skovikala sova. Na začetku njive, zasajene z koruzo, je s požirkom "ta kratkega" lovec Pavle odganjal hlad, ki mu je lezel za srajco. Toda! Naenkrat ga pogreje od las do podplatov. Poprime orožje in plane v smeri srditega laježa psičke Flore. Pavle je hitel, kar je duša dala. Toda noč ima svojo moč. Prekratek skok čez kup plevela na koncu njive. Kot bi trenil, je Pavletu zmanjkalo tal pod nogami in telebnil je na nekaj mehkega, kosmatega.

"Ojej! Ojej! O madonca!" Pavleta je zapeklo v prste na roki, Cuknil je, toda jazbec ga je držal krčevito. V jami, ki jo je kmet skopal, da sosed ne bi vozil po njegovem svetu, se je vnel boj za življenje in prst. Pavle ni vedel ali naj bi zajokal, klel ali klical na pomoč. Ampak takole se ne bova držala, eden bo moral odnehati.

Počasi zbere Pavle misli. S kolenom in levo roko le stisne jazbeca, da popusti in se preseli v večna lovišča.

Kaj pa jazbečeva pečenka?

Gotovo ste že slišali pripovedovati Lojzeta Štuparja, kako okusna je pečenka in omakica.

"Ja, res je bila svoje cajte!" Pravi, da ima jazbec svoj duh, zato ga moramo dati v "paco". Veste, danes ne moreš več jaz-

beca tako "spacat" kot včasih. Zakaj? Zato, ker ima že vsaka hiša moderno stranišče. V starih časih, ko so bila še lesena stranišča - taka na štrbunk, je bilo to lahko. Jazbeca si za tri dni obesil nad luknjo v tako stranišče in zagotovo je zgubil ves duh po jazbecu.

In mast jazbeca?

Ja, mast jazbeca ima baje tudi čarobno moč. Če se z njo namažeš po laseh, posiviš kot jazbec. Pavle pravi, da je to poskusil na sebi. Dokazati pa ni mogel, ker so mu leta na tistem mestu odstranila sive kocine. No, da ne grem predaleč, še tole:

Stari lovci pravijo, da je sneg blizu, kadar si jazbec postilja posteljo.

Jager

NAJVEČKRAT OBEŠENA ZASTAVA V TUNJICAH

Veliko je zvestih navijačev F1 v Tunjicah, čeprav je Anže med najmlajšimi, je pa Griljuškov Milan zagotovo med najstarejšimi.

OGLED SMUKA S PETELINJEGA GREBENA

Kitzbühel staro majhno mesto na Tirolskem, z veliko znamenitostmi je zagotovo vredno ogleda ob vsakem letnem času. Pozimi konec januarja je mesto še bplj praznično okrašeno, polno navdušenja in lahko se začne smučarski praznik. To mesto vsako leto gosti najboljši smukače in slalomiste na svetu. Smuk je najhitrejša disciplina v alpskem smučanju. Znamenita proga "Streif" s Hahnenkamma v Kitzbühlu pa je zagotovo najtežja proga na svetu. V to smo se prepričali tudi mi, kajti ta spektakel si vsako leto ogleda preko 40.000 - glava množica.

V soboto zgodaj zjutraj se dobro volje peljemo proti Karavanškemu predoru, po avstrijskih avtocestah, čez gorske prelaze in nekaj kilometrov pred mestom smo se ustavili na malico. Vreme čudovito, Kitzbühelske alpe s snegom odete, s soncem obsijane. Polni pričakovanj smo že v koloni pred mestom. Mesto smo si ogledali bolj površno, iz kombija, kajti ogled smuka ima svojevrsten čar. Odpravimo se peš, ob progi navzgor, da bi čim več videli. In res, po debeli uri hoje smo videli spodnji del proge vse do cilja. Pred startom je nebo preletelo osem lovskih letal, ki so

na nebu z dimom zarisali avstrijsko zastavo. Boj smukačev se je lahko začel. Proga je zmrznjena in povrhu še strahotno strma. Po televiziji se tega ne vidi. Tukaj pa brez derez ali vrvi, ki so napete po hribu navzgor, ne prideš nikamor.

Smukače gledaš z občudovanjem. Veliko zanimivega pa se dogaja tudi ob progi, tako da ti kakšen tudi uide. Hitrosti so krepko čez 100 km na uro. Vreme se je poslabšalo in tekma je bila zaradi varnosti tekmovalcev prekinjena. Letošnji junak

je bil Italijan Ghedina. Sanje in želja vsakega smukača pa je vsekakor zmaga v Kitzbühelu.

Komentar predvozača Villeneueva: "Toliko pa tudi vozniki F1 ne tvegamo kot smukači na tem smuku."

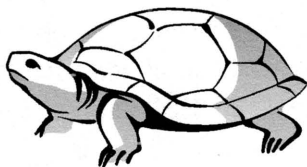
Za dobro voljo je skrbel Jeršinov Slavec. Pri dobri pečenki pa si rečemo: "Drugo leto pa spet gremo!"

Bogo

POKAL SE VRAČA

Potres povzroči tresenje tal, nato se prenese na stavbe in končno tudi na človeka, ki se počuti negotov. Kaj pa, če se trese mreža nogometnega gola. Učinek je prav gotovo podoben. V prvi vrsti je strah, ko se enkrat zatrese še človek - nogometaš vpraša, ali se bo mreža še zatresla. Tako so se privrženci mladih spraševali, kolikokrat se bo mreža še zatresla. Seveda imam v mislih prvo tekmo med mladimi in starimi, ki se je končala v korist 6:1 za stare. Ne ni napaka! Šest bi lahko bila tudi devet, ena pa je samo ena. Ker je bila tako očitna premoč na prvi tekmi, se je druga odigrala bolj solidarno. Končala se je brez zmagovalca. Še rezultat 1:1. Potem dolgo ni bilo nič. Bilo je dolgo vroče poletje, jesen pa deževna, ko naj bi bila še kakšna tekma. Torej to leto je bilo v domeni starih, zato se pokal zopet vrača na staro mesto, kjer se najbolje počuti.

Marjan Torkar

NA SEVER

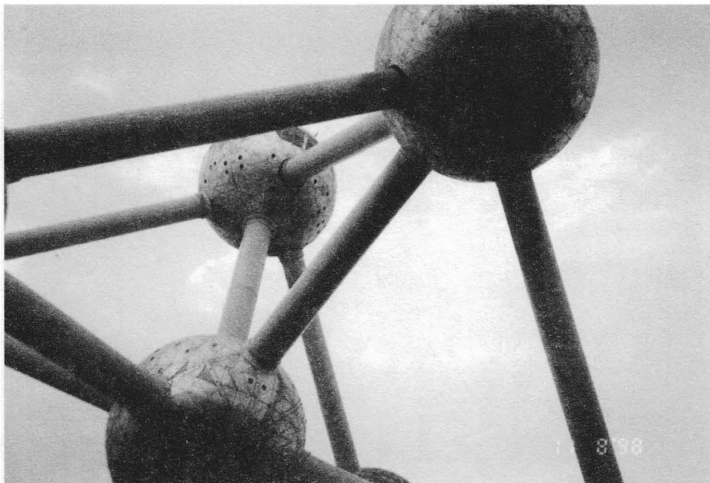
Letošnje peklensko vroče poletje je kar klicalo po čimprejšnjem odhodu v bolj hladne severne dežele. Zato sva se s prijateljem Draganom iz belokranjske Metlike odpeljala proti Angliji. S seboj sva vzela Draganovo prijateljico Mojco, katero sva peljala v Regensburg, kjer ima sorodnike in pri katerih bo delala med poletnimi počitnicami. Brez odmora sem vozil do Regensburga, kjer sva odložila Mojco, nato pa sva se odpeljala proti Parizu. Čar velikega desetmilijonskega mesta je Dragana popolnoma prevzel. Sam se velemesta Pariza kar nekoliko bojim, saj sem bil v pariškem osrčju že tretjič in tudi tokrat s svojim rdečim volkwagmom. Gneča je tu nepopisna, še posebej okoli Slavoloka zmage, kjer poteka krožni promet. Ura je bila okoli poldneva, ko sva se s hroščem znašla sredi tega prometnega kaosa. Dragan je brezskrbno slonel skozi okno in fotografiral Eifflov stolp, sam pa sem izgubljal živce ob hupajočih Parižanih, ki so za razliko od mene dobro vedeli, kje so in kam so namenjeni. Ko sem imel vsega dovolj, sem zapeljal na bližnji pločnik, da bi se nekoliko oddahnil, vendar že naslednji hip se je od ne vem kod prikazal mestni redar in mi začel nekaj dopovedovati, pri tem pa je obupno krilil z rokami in iz sebe spravljaj čudne krike. Z Dra-

Eifflov stolp.

ganom sva se naredila Šveda in ga bebasto gledala. Ko si je olajšal dušo, se je pobral prav tako hitro kot je prišel, midva pa sva nadaljevala rinjenje po Parizu. Kakšno olajšanje je bil za naju naslednji dan, ko sva se peljala po napol praznih cestah proti Rokavskemu prelivu. Predor pod Rokavskim prelivom (Doverska vrata), ki povezuje Anglijo in Evropo, so imeli graditelji že dolgo v načrtih, vendar se jim je Anglija vedno za-

merila zaradi obrambne varnosti. Ko sva izvedela za ceno vožnje skozi predor, sva se brez obotavljanja odločila, da se odpeljeva na Dansko. Pot naju je vodila mimo Dunkerqua, kjer se je odvijala največja reševalna akcija zaveznikov v drugi svetovni vojni. Od tu se je v Anglijo rešilo 300.000 zavezniških vojakov in to po zaslugi Hitlerja, ki je zaukazal generalu Guderianu, naj zaustavi zapiranje jeklenega obroča okoli

Atomium je znamenitost Bruslja.

zaveznikov. To je zgodovinsko dejstvo, ki pa ga danes države protihitlerjevske koalicije ne priznajo in po svoje pišejo zgodovino in s tem zavajajo mlade generacije po vsem svetu. Na plaži La Panne, kjer se je to dogajalo, sva poležavala tudi midva in se čudila izredno velikemu plimovanju, ki ob menjavi lune in sonca doseže tudi 15 metrov, kar je največ v Evropi. Ob oseki se prikaže več-kilometrsko peščena plaža, ki

privabi številne surfarje na kolesih, joggerje in otroke, ki ob stalnem vetru spuščajo svoje zmaje več sto metrov visoko. Naslednji dan pa sva se že vozila po državah Beneluxa. Najprej sva si šla v Bruselj ogledat znameniti Atomium, ki je bil bolj kot zaradi česa drugega zgrajen v promocijske namene. Po njem sva se kakšno uro vozila z dvigali tudi midva in z vseh krogel sva videla Bruselj iz različnih zornih kotov. V

Mlin na veter v Holandiji, v katerem sva prespala.

Bruslju, glavnem mestu Belgije, živi tri četrtine tujcev, ogromno pa je tudi črncev, ki so se v Bruselj priselili iz nekdanjih belgijskih kolonij. V mestu obstajajo črnske četrti in v eni izmed teh četrti sva videla krvav pretep med tolpami. Zaradi tega se nama je mesto nekoliko priskutilo in odpeljala sva se naprej. Na Nizozemskem, ki jo sam dobro poznam že iz kolesarskih časov, sem imel občutek, da ne bom videl nič več, kar bi me zanimalo. Vendar se je vožnja po zapiralnih jezovih spremenila v pravo pustolovščino. Preštevni moderni in stari mlinci, ki jih poganja veter, ki stalno pihlja prek severnega morja, so burili mojo radovednost, da bi si поблиže ogledal katerega izmed njih. Po dolgotrajnem iskanju pa sva si le ogledala star mlin na veter, ki pa je bil obenem tudi vodni mlin. Vendar si ga nisva samo ogledala, temveč sva v njem tudi prenočila. Ta mlin ni več služil svojemu prvotnemu namenu, kot večina starih lesenih mlinov na Nizozemskem. Lastniki jih sedaj preurejajo v prenočišča, tako sva tudi midva prespala v pravcatem mlinu na veter, kjer ni manjkalo prav ničesar za dobro počutje gostov. Končno sva prišla na Dansko, kjer sva takoj odbrzela v Københaven. Danska je zelo razčlenjena dežela z dvema velikima otokoma Fyn in Jylland, ki sta med seboj povezana z mostom, ki je drugi najdaljši most v Evropi. Dolg je preko 18 kilometrov. Københaven leži na otoku Sjælland in je od Švedske oddaljen borih 4 kilometre, vendar ni med Švedsko in Dansko nobene cestne povezave. V mestu sva si ogledala spomenik najslavnejšega in spoštovanega Danca, pravljničarja Hansa Christiana An-

dersena. Po ogledu pristaniškega mesta sva se odločila, da se odpeljeva na rt Skagen, najsevernejšo točko centralne Evrope. Rt Skagen je res nekaj posebnega, prava turistična točka. Kljub mrazu in vetru se je na rtu trlo turistov. Na rtu se križata Baltiško in Severno morje, ob obali pa stojijo zapuščene vojaške utrdbe iz druge svetovne vojne, kajti polotok je bil pomembna vojaška točka med drugo svetovno vojno. Nedaleč od rta stoji turistom na ogled visok svetilnik, s katerega se ob lepem vremenu vidita skandinavski deželi Norveška in Švedska. Ob vsem tem pa sva doživela prijetno preseñčenje, ki se meni kot zapri-seženemu hroščarju še danes zdi kot neverjetno naključje. Kot velikokrat do sedaj sva tudi tokrat prespala v šotoru in to na samem prostornem peščenem polotoku. Zjutraj so namreč v koloni na polotok pripeljali hroščarji iz Švedske in v polomljeni angleščini sva izvedela, da poteka v mestu Skagen mednarodno srečanje hroščev. Nadaljevanje je bilo jasno in srečanja sva se udeležila. Vlada je izredna disciplina, za katero so skrbeli maloštevilni redarji. Tako discipliniranega srečanja še nisem doživel, še posebej, če ga primerjam s srečanjem v Italiji. Po zabavi, ki je potekala do jutranjih ur, sva z Draganom na hitro odpeljala proti domu. Zato je bila kriva stava. Stavil sem, da prideva s hroščem v Tunjice prej kot v 24 urah, Dragan pa, da je to popolnoma nemogoče. Vozila sva nepretrgoma, pokurila sva pet tankov bencina s po 45 litri in v Tunjice sva prišla po nekaj več kot 23 urah.

Andrej Nograšek

GROSSGLOCKNER

To kar je Triglav v Sloveniji, je Grossglockner v Avstriji. Njegovo kraljevanje, mogočnost in višina pa nam niso dali spat. Bili smo dogovorjeni, čakali smo le na lepo vreme in nič nas ni moglo več ustaviti. Tako smo se v četrtek, 28. avgusta, nekaj čez peto popoldne Andrej, Tone, Mare in jaz odpeljali proti mejnemu prehodu Korensko sedlo. Začela se je naša prava dvodnevna pustolovščina. Vso pot je močno deževalo, a jaz, izkušen vremenar, sem še vedno vztrajal pri svojem: "V petek bo vetrovno, hladno in sončno." Prestopili smo mejni prehod. Bolj ko smo prihajali v notranjost Avstrije, bolj je deževalo in vse več nezaupanja glede moje napovedi je bilo čutiti med prijatelji. Odločili smo se, da ne bomo šli na vrh po običajni, bližji poti, ampak smo se z avtom zapeljali do Kalsa. Tu pa se je zgodil čudež. O dežju ne duha ne sluha. Naše razpoloženje, ki že prej ni bilo slabo, se je vidno izboljšalo. Okrog desetih zvečer smo prišli do parkirišča na višini nekaj več kot 1.900 metrov, kjer smo tudi postavili šotor. Mraz, bliskanje, kamenje pod hrbtom, šotor za dve osebi, pa so dejstva, ki o dobrem počutju že sama povedo dovolj. Dočakali smo jutro, pozajtrkovali in odrinili. Ura je bila šest in nekaj minut. Šlo je kot po maslu. Pot je bila široka, varna, vsepovsod je bilo polno markacij in po glavi so nam že rojile misli, da to le ne bo tisto, kar smo si želeli. Ob devetih smo že bili pri domu Studlhütte na 2.802 metrih. Vse je bilo pozitivno: lep dom, vreme, natararica, zgodnja ura, le čaj, ki smo ga naro-

čili, je bil pravo nasprotje tega. Če ne bi bil topel, sploh ne bi vedeli, da je čaj in šele po temeljitem servisu z domačim "močeradovcem" je bil kolikor toliko piten. Tu smo si ogledali zemljevid (nikjer ga ni bilo mogoče kupiti) in s 3:1 izglasovali, da se vzpnemo po težji poti. Krenili smo. Po kaki uri temeljitega vzpona smo prišli do spoznanja, da vse le ne bo tako rožnato, kot je sprva kazalo. Prišli smo na ledenik in že so se pojavljale nevarne, tudi do 20 metrov globoke snežne razpoke. Močno je začel pihati veter, temperatura je bila zagotovo več kot -10 stopinj, a o markacijah ni bilo ne duha ne sluha. Toda vse skupaj bi nekako še šlo, če se ne bi začeli hujši problemi. Kam naprej?! Naša mnenja so se začela deliti. Kdo ima prav?! Vedno preveč pametna jaz in Mare ali Tone in Andrej, ki sta zagovarjala svoje. Po dolgem pričanju in prepričevanju sva na svojo stran pridobila še Andreja. Ponovno 3:1. Manjšina se prilagaja večini in šli smo dalje. Tone je vso pot tarnal in nas prepričeval, a vse zaman. Razmere so se začele še slabšati, razpoke so postajale vse daljše in globlje, še tistih nekaj stopinj, ki smo jim sledili, je izginilo. Sledil je drugi razgovor na višini okrog 3.500 metrov. Mi nismo odnehali, Tone, čeprav sam, tudi ne. Ker smo dobri prijatelji, smo se dogovorili, ker tako pač več ni šlo, da se Tone sam previdno po isti poti vrne do kočice in nas tam počaka. Veendar... Poraženi, ponižani, razočarani smo šli kmalu za njim. Pri postavljanju nove tunjiške smeri na Grossglockner smo tako zgrešili smer in se zapezali, da smo se

Pred naskokom na Grossglockner.

z veliko težavo rešili. Toda bolj smo se bližali Tonetu, bolj se je v meni obnovljalo dejstvo, da ne priznam poraza. Z Andrejem sva sklenila, da še ta dan za vse na svetu doseževa vrh. Tone je bil bolj kot fizično izmučen psihično in del krivde, da ni dosegel vrha, prevzamem nase. Mare pa tako ali tako ni pravi alpinist in je šel z nami samo zato, da je čim prej preizkusil svojo novo spalno vrečo. Ostala sva sama. Sledil je sestop do kočice na 2.002 metrih in nato zelo naporen vzpon, a brez pomote, tokrat po lažji poti. Že dodobra izmučena sva sledila slabo vidnim stopinjam v zamrznjenem snegu, kajti ljudi in markacij ni bilo. Okrog štirih popoldne sva prispela do kočice Johann-hütte na višini 3.454 metrov. V koči, kjer poleg naju in prijaznega oskrbnika ni bilo žive duše, sva se v upanju, da se nama nekoliko povrnejo moči, okrepčala s kavo in pecivom, saj drugega niso pre mogli. A podobno kot prej s čajem, tudi s kavo nisem imel posebne sreče, saj sem jo tako osladkal, da je žlica kar sama stala pokonci. Ker pa ta dan mojih modrih idej, dejanj in odločitev ni manjkalo, se verjetno ne boste čudili sledeče-

mu. Ocenil sem, da proti vrhu cepina in derez sploh ne bom potreboval in sem vse skupaj z nahrbtnikom vred pustil v koči. Najtežje je bilo, da sem moral priznati še eno napako, ko sem se že zverinsko izmučen tik pod vrhom moral vrniti po že omejeno opremo. Ko pa sem se ponovno vzpenjal do Andreja, sem srečal domačine, ki so me skušali na vsak način obrniti, češ da je solo vzpon preveč nevaren. Andrej me je čakal pred najtežjim delom, kjer je skale prekrivala le nekaj centimetrov debela plast ledu, tako da sva imela cepine le bolj za okras, brez derez pa tu ni šlo. Po precejšnjem tveganju, silnem trudu, močni volji in gorenjski trmi pa sva okrog šestih le dosegla vrh na višini 3.798 metrov. Le križ, malo prostora, občutno redkejši zrak. Ko bi bilo le vedno potrebno tako malo, da občutiš srečo, ki si jo deležen le v gorah. Občutek uspeha pa je bil ob lepem razgledu še večji. Čas naju je priganjal, saj sva bila komaj na pol poti. Srečno sva sestopila s pomočjo vrvi, ki pa ni bila nič drugega kot navaden štrik za obešanje cunj. Moči so se nama vračale in do noči sva že zapustila nevaren led in sneg. Okrog pol

desetih sva se v temi vrnila do kolegov in še isti večer smo se odpravili proti domu. Na meji pa se je zgodila še ena zanimivost. Na željo carinice naj odpremo prtljažnik, sem izstopil iz avta in že čisto pozabil, da

imam zaradi v pasu preozkih hlač odpet gumb. Hlače so mi padle do kolen. Carinice verjetno samo zato ni več zanimala naša prtljaga in nas je spustila naprej. Ob dveh zjutraj smo se srečno vrnili domov. Videli

smo veliko novega in zanimivega ter marsikaj doživeli. Zavedamo pa se, da bi se naša precej neodgovorna tura lahko tudi drugače končala. Vsi smo spoznali, da najvišji avstrijski vrh Grossglockner le ni tako

nedolžen kot so nekateri govorili, ki so se nanj povzpeli dobro varovani v spremstvu izkušenih in drago plačanih gorskih vodnikov.

Tomaž Stele

IZLET V SAVOJSKE ALPE Z PD KOMENDA

V mesecu avgustu smo se tri Tunjičanke pridružile Komendskim planincem na izletu pod gori Mont Blanc in Matterhorn. Trinajstega avgusta smo se v večernih urah odpeljali iz Komende in v zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne prispeli v znano italjansko smučarsko središče Courmayeur, kjer si je naš smučar Bojan Križaj prislužil eno od medalj svetovnega pokala. Courmayeur je majhno mestece z urejeno arhitekturo. Vse strehe so pokrite z domačim kamnom (skrilavcem), pa tudi stavbe so urejene v enotnem stilu. Najbolj pa nas je presenetila množica čistilcov z metlami in čistilnimi stroji, s katerimi so čistili vsak kotiček

mesta. Mesto je sorazmerno majhno in vse v cvetju.

Pot smo nadajevali skozi predor pod Mont Blancom in kmalu prispeli v Chamonix. V bližini mesta smo se utaborili v prijetnem avtokampu. Kmalu smo se odpravili v mesto, od koder smo se z gondolo povzpeli na Aigule Du Midi, 3.842 m visoko. Z razgledne ploščadi pa smo se z dvigalom dvignili še za 90 m. Vso pot se nam je odpiral prelep razgled na večno zasneženi Mt. Blanc in okoliške vrhove. Ob prihodu na vrh smo ob prekrasnem pogledu na zasnežene vrhove, ki so se nam prikazali v prelepem sončnem vremenu, doživeli vso veličino, ki se je ne da opisati, pač pa le doživeti, pa čeprav nam je v

glavi že kar malo šumelo zaradi redkega višinskega zraka.

Naslednji dan smo se odpeljali v približno 15 km oddaljeni Cos des Montes. Od tam pa smo se povzpeli na goro "9 Jezer". Pot sama je bila strma, vendar dobro urejena. Del poti smo ogledovali debele borovnice in najrazličnejše gorske rože.

Seveda Slovenci ne bi bili Slovenci, če se vsaj nekateri izmed nas ne bi šli "past" v borovnice. Vendar nas je kmalu ustavila mimoidoča planinka in povedala, da je tu zaščiteno območje in zato strogo prepovedano vsako trganje in nabiranje.

Odnos ljudi do čistoče in varovanja okolja je tam na mnogo višji ravni kot pri nas. Tudi, ko smo se vozili mimo deročih rek, potokov, slapov, na vsej poti nismo videli niti enega samega opuščenega avtomobila, vrženega v reko, niti ene vinilne vrečke, ki bi visela kot molilna zastavica na reki. Skratka bilo je čisto in še enkrat čisto, kljub ogromni množici turistov in avtomobilov.

Iz Chamonixa smo se odpeljali v mesto Täsch, od koder smo se z železnico povzpeli v znano zimsko-letno turistično mesto Zermatt. Mesto samo je zaprto za ves motorni promet, zato turiste v mesto lahko popelje le železnica ali pa konjska vprega. Zelo zanimiv je bil pogled na konje, ki so imeli zadaj

pritrjene nekakšne vreče, ki so sproti lovile konjske fige in tako ohranile čiste mestne ulice. V mestu je bila množica turistov. Od mladine z nahrbtniki in drugih s kupom alpinistične opreme pa do elegantne gospode, kateri so nosači peljali osebno prtljago. Vse mesto živi in dela za turizem, saj je to tudi eno izmed najbolj mondenih turističnih centrov na svetu, tako poleti, kot tudi v zimskem času. Po mestu se vozi le nekaj avtomobilov na električni pogon, ki v glavnem prevažajo prtljago.

Iz Zermatta smo se z zobato železnico peljali na višino 3.163 m, od koder je zelo lep pogled na Matterhorn kjer je ravno v tistem času v steni plezala alpinistka in članica PD Komenda, Katja Tabernik. Vsi smo stiskali pesti in ji želeli uspešno plezanje, kar ji je tudi uspelo. Ob vožnji z železnico sem mimogrede premišljevala o naši Veliki planini, ki je tako grdo razrita in prepredena s kolovozi, tam pa sem opazila samo eno stezo, po kateri je bil mogoč dovoz s terenskimi vozili, pa še tam ni bilo opaziti niti enega.

Iz mesta Zermatt smo se čez prelaz Simplon (2.005 m) vračali nazaj domov. Imele smo prečudovit izlet, kjer smo videle veliko lepega. Vse dni pa nam je bilo zelo naklonjeno tudi sončno vreme.

*Tri Tunjičanke
Olga, Irena, Marina*

IZ ŠOLSKIH KLOPI

Gospod Rems nas je peljal v gasilni dom. Tam smo si ogledali avto, cevi, obleke in čelade, ki smo jih tudi pomerili. Bili smo zelo smešni.

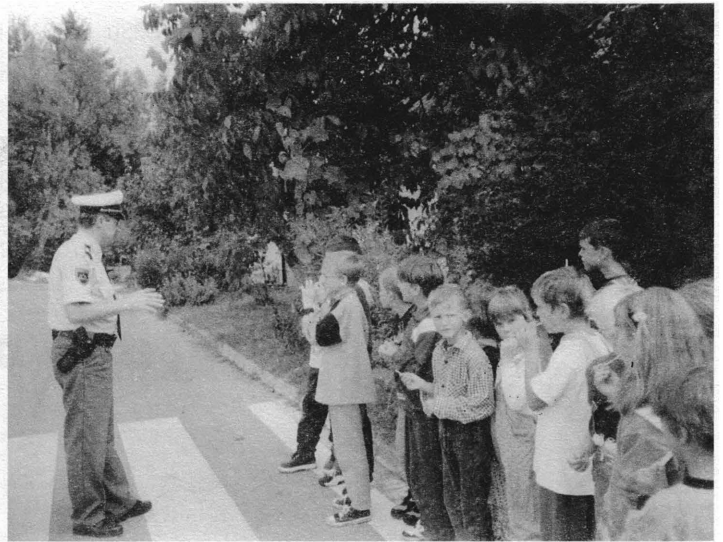
Manca Vrhovnik

RAČUNALNIŠKI KROŽEK

Lansko leto smo v šoli dobili računalnik. Priskrbela nam ga je gospa Joži Petek s pomočjo podjetja Elektronček d.o.o. iz Šmarce ter Krajevne skupnosti Tunjice. Zelo smo veseli, da so nam računalnik podarili. Med odmori igramo računalniške igre. Ker nas je veliko, imamo urnik za vsak razred posebej, kdaj pridemo na vrsto. Že lansko leto smo imeli tudi

računalniški krožek. Učili smo se pisati in risati na računalnik. Tiskali smo tudi risbice. Krožek imamo tudi letos. Razdeljeni smo v več manjših skupin. Z računalnikom zelo radi delamo, zato vedno zelo težko čakamo, kdaj spet pride naša skupina na vrsto za krožek.

Barbara Klanšek, Marija Stele, Helena Gerbec

Varna pot v šolo. Doma sem na vasi. Na poti v šolo ni pločnika. Hodim po levi strani ceste. Hodim ob robu ceste, ne po sredini. Pred šolo je prehod za pešce. Tam se ustavim. Pogledam na obe strani ceste in če je prosta, jo prečkam. Na moji poti v šolo ni semaforjev. Semaforji so v mestu. Pred semaforjem počakamo kadar gori rdeča luč. Ko se prižge zelena pa prečkamo cesto. Kadar je pločnik gremo po njem.

Na poti v šolo se ne prerivamo s sošolci. Če smo na cesti previdni in upoštevamo vsa pravila bomo varno prispeli v šolo.

MIKLAVŽ

Miklavž, Miklavž ti si naš,
mi pa tvoji smo.
Ti imaš nas rad zato,
ker včasih pridni smo.
Mi pa radi te imamo vsi,
ker vemo,
da darila nosiš ti.

NOVO LETO

Novo leto že prihaja,
vse se veseli.
Čakamo na tisto noč,
ko ura bo polnoč.
Tisti čas začelo se bo,
zopet novo leto to.

Barbara Klanšek

STARE FOTOGRAFIJE

Fluorografiranje pri Jamovcu pred 45 leti. Od letve proti desni: Kaplanov Dani, Zolkarjev Drago, Oborhov Janez, Košišev Andrej, Komovčov France.

Tunjiške šolarke pred 60 leti od leve proti desni: Komatarjeva Francka, Nivčarjeva Peregrina, Naumova Angelca, Griljuškova Julka, Brnusova Micka, Cirjova Micka, Vovkova Minka, Škletova Anica, Prajzova Micka, Žvabova Pepca, Golobova Minka, Žerjavova Anica, Laniškova Nežka, Vovkova Cilka

15. junija 1925 sta se poročila France Lah - Zg.Kosirnik in Ana Lanišek - Grkmanova. Na ohceti sta igrala harmonikar Kosirnikov, pozneje Omevčev Pepe ter klarinetist iz vasi Sv. Lenart. Na fotografiji se prepoznajo: Bobnarjeva Peregrina, organistka in mežnarica, Zg. Golobova oče in mati, Grkmanovi oče, mati, France, Strehova mati, kuharica, Sp. Golob, Škletov Jernej, Koželjevi Reza in Micka, Golobova Manca, poznejša Odamova mama, Bevšekovi Franca in Mici, Korbarjev oče, Sp. Kosirnikovi mati in Francka, Zg. Hribarjeva Rezka, poznejša Mahlavova mama.

KRONIKA

Bilo je pred 100 leti

V letu 1898 se je v tunjiški fari rodilo 15 otrok, umrli so 4 farani, poroka pa je bila samo ena. Poročila se je Korbarjeva Johana oz. Jamovka in sicer drugič.

Drvarnico za mežnarijo, ki smo jo letos podrli in bo naredila prostor za del novega pokopališča, so postavili točno pred 90 leti.

Bilo je pred 50 leti

V letu 1948 se je v Tunjicah rodilo 6 otrok. Letos so torej Abrahama srečali:

Jožica Torkar - Mohtova, ki živi v Ameriki
 Francka Šmidovnik -
 Pikovčeva, ki živi na Klancu pri Komendi
 Cilka Berlec - hči Odamove
 Francke, ki živi v Kamniku
 Janez Sedušak - sin
 Oborhovega Naceta in
 Sitarjeve Angele, živi v Kamniku

Umrli pa sta Sp. Kosirnikov Peter in Strehov Ivan.

V letu 1948 so umrli:

Žumer Florjan - Bukovnikov
 Malež France - Kotarjev
 Krumpestar Marija -
 Sp.Košiševa

Uranič Marija - Forkelnova
 Sedušak Jožefa - Sušakova

Pred 50 leti so se poročili:

Butalič Justin - Petkov
 Zobavnik Jožef - Strehov
 Vinšek Rudolf - Voštarski
 Lanišek Janez - Grkmanov
 Kosirnik Miha - Sp.Sitarjev
 Podjed Francka - Žvabova

Razen zadnjih dveh, ki sta se poročila med seboj, so vsi drugi poiskali svoje življenjske partnerje izven tunjiške fare.

V letu 1998 so umrli tudi naslednji Tunjičani, ki so živeli drugje:

30. januarja je umrl Pavel Koželj, Spodnji Naumov. Živel je v Podgorju.

28. aprila je umrla Angela Dobovšek, Vinšekova. Živela je v Stranjah.

28. avgusta je umrl Boštjan Balantič. Živel je v Nevljah.

28. oktobra je umrl France Štupar, Ukušekov. Živel je v Godiču.

7. decembra 1998 je umrla Ivana Nograšek zg. Naumova Johanca Redovnica usmiljenka z redovnim imenom sestra Lavoslava. Zadnja leta je živela v Mengšu. Pred tem pa vrsto let v Beogradu.

NAMESTO CVETJA NA GROB

Vsakršna izguba sorodnika je boleča, posebej če pride nepričakovano. Še posebej težko je v teh trenutkih najbližjim svojcem in prav je, da je krsta ali žara obdana s cvetjem, ki tudi na svoj način pove, da smo pokojnika imeli radi. Toda to cvetje hitro uvane, če je poletje ali pa zmrzne, če je zima. V zadnjih letih je zato čedalje več po-

bud, da bi se namesto obilice cvetja in vencev na grob pokojnikov lahko prispevala sredstva za ureditev pokopališča in okolice, oziroma celotnega kompleksa hriba pod mrliško vežico. Krajevna skupnost bo s tako zbranim denarjem urejala celotno pobočje hriba v park. S tem bo postalo cvetje in zelenje v spomin pokojnikov trajnejše

in v pokoj in trajen spomin ne samo mrtvim, ki tam počivajo, ampak tudi živim, ki bodo v tem miru, urejenosti in lepoti obiskovali svoje drage. Obenem pa bo ureditev okolice prelep okvir za našo lepo baročno cerkev sv. Ane.

Darovalce v ta namen bomo objavili javno v darilni knjigi in

na običajen način v Tunškem glasu.

Že 1.delovni dan v novem letu nas je prizadela tragična nesreča pri delu v gozdu, ki je terjala življenje

Janeza Klemenca
iz Laniš 10a

Kot mlad inženir gozdarstva je v 31. letu življenja zapustil komaj osnovano mlado družino. Poznali smo ga tudi po zanimivem članku o gozdovih v lanskem Tunškem glasu. Njegovega pogreba se je udeležilo mnogo ljudi od blizu in daleč, kar priča, kako je vse prizadela njegova smrt.

7.februarja je po dolgotrajni hudi bolezni v 87.letu odšla v večnost

Julijana Čimžar
iz Tunjiške Mlake 10

Rodila se je leta 1911 v stranjski fari. Po poroki se je preselila v našo vas, kjer sta si z možem Andrejem zgradila eno prvih delavskih hiš že pred drugo svetovno vojno. Zadnje leto je bila po poškodbah priklenjena na invalidski voziček, pa še iz njega je imela prijazen, vesel pogled na mimoidoče sovaščane.

Zelo nenadoma in nepričakovano je odšel po večno plačilo

Janeza Gerkmana
Matijev ata

75 let mu je bilo odmerjeno. Kot prvi električar v Tunjicah je opravil pomemben delež pri napeljavi elektrike v letu 1948. To je bil za tisti čas silno imeniten poklic. Poznali smo ga kot dobrovoljnega moža in kot takega predstavili tudi v Tunškem glasu v lanski izdaji.

22.2. je že tretjič v februarju zazvonil mali zvon in oznanil smrt

Ane Petek
Jeršinove mame

Pred 70. leti se je rodila pri Spodnjem Sitarju. Poročila se je na strmine Jeršinove domačije. Dolga leta je skrbela za moža, ki je bil odvisen od njene pomoči in je umrl pred tremi leti. Vse tegobe in trdo delo je premagovala z veseljem in dobro voljo.

26.aprila je nepričakovano po nesreči umrla v 65.letu življenja

Frančiška Lanišek
Spodnja Lanišekova

Živela je skromno v malo svojem svetu. Ob nedeljah je rada prihajala v farno cerkev. Bila je prijeten sogovornik, če si se zapletel v pogovor z njo.

Hudi boleznii je podlegla 60-letna

Julijana Vombergar
Korbarjeva

Več let je živela samsko življenje v Kamniku. Zadnje tedne pa se je morala zaradi boleznii vrniti domov. Pokopana je v družinskem grobu Korbarjeve rodbine.

24.junija je nenadoma zapustil ta svet in odšel v večnost

Janez Čevka
Koželjev oče

Rodil se je v letu 1925 pri Dobovšku v Zakalu. Vojna vihra ga je zanesla daleč po svetu. Kasneje je prevzel kmetijo pri Koželju, ki jo je kmalu zgledno uredil. Njegova smrt nas je izredno presenetila, ker smo ga imeli vedno za pravega kmečkoga korenjaka.

V juliju je po dolgotrajni boleznii umrla

Frančiška Štupar
Komatarjeva mama

V marcu je praznovala 72. rojstni dan. Mnogo sezon je preživela kot planšarica z domačo čredo krav na Veliki planini. Življenje tam gor ji je menda ugodno delo pri premagovanju njene boleznii.

17. julija ob praznovanju krajevnega praznika so zvonovi zapeli zadnjo melodijo

Janezu Vrhovniku
Krišekarjevemu Janotu

Svojo skrbno mamo je zapustil v 51.letu življenja. Njegov oče je umrl pred 41. leti v enaki starosti. Mama zdaj redno prinaša rože in prižiga sveče na moževem in sinovem grobu.

V septembru je umrl

Jožef Zobavnik
Bevšekov

V februarju je dopolnil 87 let. Živel je skromno, samsko, kmečko življenje na domači kmetiji. V mlajših letih se je ukvarjal tudi z zidarstvom.

Vesel Božič in srečno novo leto 1999

Vam želijo tunjiška društva.

*Samopomoč, Gasilci, Rdeči križ, Oktet,
Športno društvo, Sadjarsko-ovrtnarsko
društvo ter sponzorji tega časopisa.*

**PETER STELE
TUNJIŠKA MLAKA 9**

**INSTALACIJE
LEOPOLD KOPŠE
LANIŠE 3A**

**JANEZ ČIMŽAR
TUNJIŠKA MLAKA 13**

**AVTOMEHANIKA
JANEZ SMOLNIKAR
TUNJIŠKA MLAKA 6A**

**GOSTILNA ZA TUNCO
TUNJIŠKA MLAKA 9A**

**PAX d.o.o.
GLAVNI TRG 16, KAMNIK**

**ŠIVILJSTVO ESTER
TUNJIŠKA MLAKA 4A**

**SAMSON - CHEM d.o.o.
TUNJIŠKA MLAKA 8D**

**AVTOKLEPARSTVO
FRANC VINŠEK
TUNJIŠKA MLAKA 25**

**TESARSTVO
JUSTIN KLANŠEK s.p.
TUNJICE 29**

**KROVSTVO
KOSIRNIK - KOŽELJ d.n.o.
TUNJICE 23**

**PETER ŽELEZNIKAR s.p.
TUNJICE 31**

CIRIL SEDUŠAK s.p.
TUNJIŠKA MLAKA 22A

KROVSTVO
MILAN SEDUŠAK s.p.
TUNJIŠKA MLAKA 22C

GRAVERSTVO
MIROSLAV VRHOVNIK s.p.
TUNJIŠKA MLAKA 5B

TRGOVINA POTROŠNIK
LIDIJA KAVČIČ
TUNJIŠKA MLAKA 14

TTS
ROK VRHOVNIK d.n.o.
TUNJICE 25

ORKA PLAST
JOŽE KOŽELJ
TUNJICE 24C

RELES d.o.o.
METOD REMS
TUNJICE 22C

OBRAT 91 d.o.o.
RADO MESTEK
TUNJIŠKA MLAKA 5F

LADO LANIŠEK
LANIŠE 10

VD KAMNIK d.o.o.
NARAVNI ZDRAVILNI GAJ
DRAGO VRHOVNIK
TUNJICE 12

CVETLIČARNA KATJA
KARMEN ZADNIK
ŽALE 1

LIVARSTVO
MIRO KAPLJA
TUNJICE 4A

GOSTILNA SLANOVEC
NATAŠA PETEK
TUNJICE 25

KROVSTVO
FRANC ZOBAVNIK
MATIJE BLEJCA 14

TESARSTVO BITENC
JANEZ ŠUŠTAR
TUNJIŠKA MLAKA 6

ŽAGARSTVO
BOŠTJAN VRHOVNIK
TUNJICE 24

MIZARSTVO
TONE VRHOVNIK
TUNJICE 24A

ITALCO d.o.o.
DRAGOMELJ 84

OKVIRJI
JANEZ REPANŠEK
KOLODVORSKA 3, KAMNIK

KLJUČAVNIČARSTVO
EMIL GRZINČIČ s.p.
TUNJIŠKA CESTA 14

TILI LPI d.o.o.
ČEŠNJICA 48C
ŽELEZNIKI

NAGRADNA KRIŽANKA - I. nagradno vprašanje

		ZOBAVNIK STANE	ZBORNIK LETOPIS	POGORJE V TURČIJI	DOMAČA ŽIVAL	AVTOM. OZNAKA KRŠKO	GRŠKI BOG VETROV	ROMUNIJA	PODELITEV IMENA	DEL OBLEKE	SESTAVIL ZOBI GESLO
											
								DOLINA NA AV. KOROS. DEL OBRAZA			
		MAČEK				RIBJA KOŽA					
		JEZERO V RUSIJI				LADO ŽAVBI					
		TUNJICE 25					... IN OLIO				
AVSTRIJA		TONA									
		18. ČRKA ABECEDE									
			AFRIŠKO GOVEDO								
					ZADNJA ČRKA		21. ČRKA		VILI KRIŽAJ		
					MOŠKO IME		TUNJIŠKA MLAKA 18B		TRDO GORIVO		MOŠKO IME
											ENA OD BANK
											VERA HLADE
GLAVNI ŠTEVNIK			ROD			HIMALAJSKO GOVEDO RIMSKI POZDRAV			ESTONSKI PEVEC		
									TONA		ERENT ANTON
ITALIJA		DUŠIK	IVAN HRIBAR					DETE			
		DRAG KAMEN	AMPER		LJUDSTVO NA TAJSKEM DRŽ. SEKRT. V KMETIJS.			EVROPA			STANE RESNIK LEVEC FRAN
ZASELEK BLIZU LANIŠ											
					TUNJIŠKA MLAKA 2					ZNAK	
					KALJU					ALUMINIJ	
JAPONSKA NABIRALKA BISEROV			TUNJIŠKA MLAKA 1					BALANTIČ			NORVEŠKI NOGOMETAŠ ŽENSKO IME
								OTOK V BALTIKU			
ZAMEK			20. ČRKA								
					TONA						
					STOPNICA	OSENAR ANTON ANKA ADAMOVIČ				MLAKA	IVAN NOGRAŠEK ČEKAN
					SVOD					2. SAMOGL.	
OČE			RAZLIČNA SAMOGLAS. TVORBA V PANJU								
									JOD		JAPONSKA IGRA
									AFRIŠKI PTIČ		4. ČRKA
					JUHANT						ITALIJA
JOŽE IVANIČ			STAN. KOM. BANKA TAVČAR IVAN								
					PERNATA ŽIVAL						
									SORODNIK		KALJU
REKA V RUSIJI											
					KISIK						
						AVSTRIJA					
					AMPER	4. SAMOGL.	13. ČRKA	DUŠIK			
								EVROPA			NOČ
GESLO											
											ALUMINIJ
											ROMUNIJA

foto T.K.

II. NAGRADNO VPRAŠANJE

Krtov Tomaž je poletel s padalom izpod Krvavca, pa se mu je nekje nad Tunjicami sprožil fotoaparatus.

Kje je prišlo do te »nevšečnosti« ?

III. NAGRADNO VPRAŠANJE

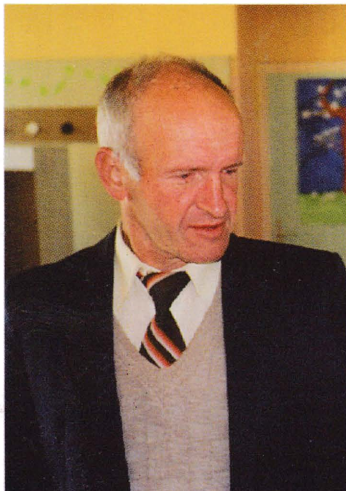
Od katere hiše v Tunjicah se vidi največ hiš in od katere najmanj ?

Vse tri pravilno rešene naloge pošljite na dopisnici na naslov uredništva Tunškega glasu, časa imate dovolj, žrebanje bo na zboru krajanov predvidoma marca 1999. Čakajo vas praktične nagrade.

DA - ZA SAMOPRISPEVEK

Povražali smo nekaj naključnih volilcev o potrebnosti samoprисpevka.

Spomnimo se, da je lanski Tunški glas na zadnji strani nosil prav tak naslov članka, kot ga ima letošnji. Pravzaprav skoraj ne more biti drugače, saj se je na referendumu za samoprисpevek 10. maja letos kar 92,3 % vseh, ki so prišli na volišče, odločilo pritrdilno. Zelo lep sončen dan je bil, kot naročen za svojevrsten praznik, kar je potrdila zelo visoka udeležba (68,0 % vseh volilnih upravičencev). Tako visoke številke so tudi dokaz povezanosti ljudi v kraju, ki čutijo, da se s složnim delom res da nekaj narediti. Da bi ta zavest ostala še naprej.

Dolfe Remic - "Vsekakor sem glasoval za samoprисpevek, saj je še veliko stvari v Tunjicah, katere je treba narediti, npr. pokopališče. Na tak način se zbrani denar koristno uporabi za dobro kraja in ljudi."

Tatjana - "Jaz za samoprисpevek glasujem prvič in mislim, da je potreben za napredek v domačem kraju. Odkar se je samoprисpevek uvedel, mislim, da se je veliko naredilo."

"Brez tega ne bi bilo nič. Denar, ki nam ga vsak mesec trgajo od plače, se hitro pozabi, ko vidiš, da si s tem pomagal k napredku kraja in za boljši standard naših otrok.", je dodal Domen.

Vrhovnik Franc - Maležev - "Prav je, da samoprисpevek ostane še naprej, saj nobena stvar ne pripomore toliko k razvoju in povezanosti v kraju. Brez tega bi bilo v Tunjicah veliko stvari drugačnih. Slabše bi bilo, še bolj bi zaostali za drugimi. Iskreno upam, da bo v nadaljnjem obdobju v prvem planu tudi cesta proti Vrhovju."

Angela - "Glasovala sem za uvedbo samoprисpevka, saj se le tako lahko pomaga in dela. V zadnjem času se je res veliko naredilo, zato je prav, da se samoprисpevek podaljša še naprej. Kar pogledajte, kako smo naredili mrliško vežico. Res hvaležni smo lahko."

Ciril - "Ja, če tega ne bi bilo, potem ni skoraj nič. Potrebe so velike in na ta način se bo asfaltna prevleka približala tudi oddaljenim hišam."

Grkman Majda - Mlakarjeva - "Ja, sem glasovala za samoprисpevek, saj se borim za asfalt. Sem že brezplačno odstopila zemljo. Drugi se pa za druge stvari borijo, a ne? Vsak za nekaj, važno je, da smo složni, a ni tako?"

Stele Peter - "Jaz mislim, da si še vedno ne moremo predstavljati vaškega napredka brez samoprисpevka, čeprav nekateri očitajo, da je to pogruntavščina socializma. Vendar je še kako primeren in potreben za današnji čas. V Tunjicah je bil uveden leta 1964 in če ne bi bilo tega, takega razvoja vasi ne bi bilo. Ljudje so zadovoljni, ker na ta način hitreje pridemo do prepotrebnih dobrin."

"To mora biti! Brez tega krajevno skupnost lahko kar razpustijo. Z denarjem, zbranim od samoprисpevka se res veliko naredi", je Petru pritrdila žena Marija.